

Too woke or not too woke?

Een onderzoek naar de representatie en epistemic appropriation van “woke” in populaire en kwaliteitskranten sinds 2018.

Student naam: Inge de Zeeuw

Studentnummer: 579437

Supervisor: Nel Ruigrok

Master Media Studies - Media & Journalistiek

Erasmus School of History, Culture and Communication

Erasmus University Rotterdam

Master Thesis

26 juni 2025

Aantal woorden: 15652

Abstract

Het woord “woke” is de afgelopen jaren onderdeel geworden van de Nederlandse vocabulaire, zowel in het dagelijks leven als de media en de politiek. Hoewel woke het grote publiek niet al te lang geleden heeft bereikt, is het woord al bijna honderd jaar oud. Woke is ontstaan in de twintigste eeuw als een onderlinge oproep van de zwarte gemeenschap in de Verenigde Staten, om bewust te blijven van systematisch racisme en politiegeweld. Het woord is onder dezelfde gemeenschap gepopulariseerd door de opkomst van de recente Black Lives Matter-movement. Woke sloeg aan, ook onder een breder publiek en als gevolg zijn er verschillende associaties ontstaan rondom woke. Voor sommige mensen heeft woke te maken met het bewust worden en bestrijden van ongelijkheid in de samenleving en die zien dat als iets positiefs, maar anderen zien de huidige woke-beweging eerder als overdreven, of gevaarlijk. Het woord is niet langer specifiek aan de originele gemarginaliseerde groep en dit proces heet epistemic appropriation. Een belangrijke manier waarop de term en de associaties eromheen bij het publiek terecht komen, is via de media. De keuzes die daarin gemaakt worden kunnen dan ook bepalend zijn voor de manier waarop het publiek tegen woke aankijkt. Die keuzes worden beïnvloed door allerlei omstandigheden, zoals het type krant, maar ook de politiek kan daarin meespelen. Woke en anti-woke worden namelijk gebruikt door populistische politici om zichzelf te presenteren als de stem van het volk, en om zichzelf nieuwswaardig te maken. In dit onderzoek wordt dan ook antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvraag: “In hoeverre en op welke manier gebruiken Nederlandse populaire en kwaliteitskranten de termen woke en anti-woke in de periode van 2018 tot en met april 2025, en in hoeverre is hierin sprake van epistemic appropriation van woke?” Hierbij is een kwantitatief onderzoek uitgevoerd waarbij gebruik is gemaakt van zowel een automatische als handmatige inhoudsanalyse. In het onderzoek zijn artikelen meegenomen uit de kwaliteitskranten de Volkskrant, het NRC Handelsblad en Trouw, en de populaire kranten De Telegraaf en het Algemeen Dagblad. Ze zijn geanalyseerd op de selectie van het nieuws rondom woke, het brongebruik en het gebruik van framing die wijst op epistemic appropriation. De analyses wijzen uit dat kwaliteitskranten consistent meer schrijven over woke en anti-woke dan populaire kranten, wat wijst op meer epistemic appropriation. Uit het onderzoek naar het brongebruik en vooral de framing rondom woke, bleek dat bij beide mediatypes zeer veel sprake is geweest van epistemic appropriation. Toch blijken populaire kranten verder te zijn in het proces van epistemic appropriation en er negatiever over te schrijven vergeleken met kwaliteitskranten. Uit de handmatige analyse en de verdeling van de frames, valt op te maken dat er veel sprake is van onduidelijkheid over wat woke betekent. Bewustzijn hiervan creëren is cruciaal in het begrijpen van de discussie rondom het woke.

KEYWORDS: woke, anti-woke, epistemic appropriation, populaire en kwaliteitskranten, populisme

Voorwoord

Hierbij presenteer ik mijn onderzoek naar de representatie en epistemic appropriation van woke in Nederlandse populaire en kwaliteitskranten. Voordat ik dit onderzoek begon, dacht ik al een beeld te hebben van wat het eindproduct zou uitwijzen. Gelukkig heb ik gedurende het hele onderzoeksproces dingen bij kunnen leren, zowel over dit specifieke onderwerp als over het medialandschap en de interactie met de maatschappij over het algemeen. Dit onderzoek is me constant blijven interesseren en hoewel het me van tijd tot tijd stress en enkele slapeloze nachten heeft opgeleverd, bracht het me uiteindelijk meer voldoening. Ik hoop dat wie dit leest er dezelfde interesse uit haalt en het als leerzaam ervaart.

Ten eerste wil ik mijn scriptiebegeleider Nel Ruigrok bedanken, zonder wiens hulp, geduld en aanmoedigende woorden ik dit onderzoek nooit had kunnen doen. Graag bedank ik ook Simke, voor de tijd en moeite die zij heeft gestoken in het coderen en bespreken van mijn codeerinstrucies om de betrouwbaarheid van dit onderzoek te waarborgen. Samen met haar bedank ik ook mijn andere medestudenten, de wekelijkse R-sessies onder leiding van Nel met hen en alle tussentijdse adviezen, geruststellingen en het gelach hebben deze hele ervaring zoveel makkelijker en fijner gemaakt dan het alleen was geweest. Verder bedank ik graag mijn familie, in het bijzonder mijn ouders en zusje, mijn vrienden en mijn vriend, die geduldig en met aandacht naar al mijn enthousiaste verhalen over, en problemen rondom dit onderzoek hebben geluisterd, en die me steeds weer opnieuw hebben gemotiveerd.

Rotterdam, juni 2025

Inge de Zeeuw

Inhoud

Abstract	1
Voorwoord.....	2
1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	7
2.1 Epistemic appropriation van woke.....	7
2.2 De rol van de media bij epistemic appropriation	10
2.3 Selectie van het nieuws	11
2.4 Bronnen in het nieuws.....	13
2.5 Framing	15
3. Methode.....	18
3.1 Dataverzameling	18
3.2 Onderzoeksmethode.....	20
3.3 Operationalisatie automatische analyse	21
3.4 Operationalisatie handmatige analyse.....	21
4. Resultaten	27
4.1. Hoeveelheid media aandacht voor woke.....	27
4.2 Brongebruik rondom woke	29
4.3 De framing van woke.....	35
5. Conclusie	45
6. Bibliografie.....	49
7. Bijlage.....	55
7.1 Precision en recall	55
7.2 Intercodeurbetrouwbaarheid en codeerinstructie	55

1. Inleiding

Op 9 augustus, 2014, is in de Amerikaanse stad Ferguson een zwarte man, de achttienjarige Michael Brown, neergeschoten door een politieagent (Adamson, 2016, p. 1). Hij is meerdere keren geraakt in zijn torso, arm en uiteindelijk zijn hoofd, waaraan hij direct overleed (Potterf & Pohl, 2018, p. 423). Toen dit nieuws naar buiten kwam, waren met name zwarte gemeenschappen en activisten verbijsterd en boos, wat leidde tot de “Ferguson protesten” (Coward et al., 2016, p. 1). Mensen gingen de straat op in Ferguson om te protesteren tegen het systematische politiegeweld en racisme waar zwarte mensen mee te maken hebben, maar ook online op sociale media speelde de controversie rondom deze gebeurtenis. Onder meer was het de hashtag #StayWoke, die steeds vaker te lezen was. Blijf alert op racistisch gemotiveerd politiegeweld, een oproep van de zwarte gemeenschap onderling om te kunnen praten over hun ervaringen (Allen, 2023, p. 84; Valentin, 2023, p. 314). Dit was niet de eerste keer dat de term “woke” gebruikt werd, want sinds de jaren 1920 wordt het woord al gebruikt om te duiden op het bewust worden van, oftewel het metaforisch wakker worden voor, raciale ongelijkheid (Allen, 2023, p. 84). De Ferguson protesten hebben de term echter wel grotere bekendheid gegeven, zowel onder de gemeenschap zelf, als bij een groter publiek. Vanwege het groeiende gebruik op sociale media als Twitter, is de term woke een eigen leven gaan leiden, en is de originele betekenis ervan vervormd geraakt. Het idee van een “woke-beweging” is ontstaan, waarbij woke zoveel betekent als het bewust worden van sociale ongelijkheid en onrechtvaardigheid over het algemeen.

In eerste instantie werd de opkomst van woke met die betekenis gezien als een positieve ontwikkeling, waarbij steeds meer aandacht kwam voor de ongelijkheid waar allerlei verschillende minderheden mee te maken hebben. De woke beweging bleef op die manier groeien in aanhang en bekendheid (Whiteout, 2018, p. 63), maar sommige mensen kregen daar moeite mee. Zij vonden de verandering die ze zagen in de sociale normen, toegeschreven aan de “woke agenda”, te radicaal en te prominent worden. Zo is een sociale reactie op de woke-beweging waar te nemen, die zichzelf identificeert als “anti-woke”. Deze tegenbeweging zet zich uitgesproken af tegen alles wat met gelijkheid de bescherming van minderheden te maken heeft (Hogeling, 2025). Het hele proces waarbij de betekenis van woorden als woke wordt vervormd en veranderd totdat de betekenis nauwelijks meer te maken heeft met wat het van origine was, noemen academici als Allen en Davis een vorm van “cultural appropriation”, in het bijzonder “epistemic appropriation” (Allen, 2023; Davis, 2018).

Nieuwsmedia hebben een belangrijke rol gehad in een dergelijke ontwikkeling. Niet het sociale media waardoor de term in de eerste plaats bekendheid kreeg onder grote publiek, maar ook meer traditionele mediaplatforms spelen daarin een rol. Het is immers via de nieuwsmedia dat discussies die leven binnen de maatschappij voor een groot deel worden belicht. Kranten schrijven over woke en anti-

woke vanwege de politieke en maatschappelijke relevantie, maar misschien niet allemaal evenveel en op dezelfde manier. De hoeveelheid aandacht die kranten eraan schenken, kan laten zien of en in welke mate woke en anti-woke als onderwerpen veranderd zijn in relevantie over tijd. Ook de manier waarop het onderwerp geframed wordt, kan invloed hebben op de manier waarop woke en anti-woke gezien worden door het publiek (Entman, 1993, p. 52).

Ook het politieke klimaat speelt mogelijk een rol in de manier waarop woke en anti-woke worden ontvangen en geïnterpreteerd. Zo spelen voornamelijk rechts-conservatieve, populistische politici, zoals Trump en Wilders, in op de ontevredenheid waaruit de anti-woke beweging is ontstaan. Zij stellen de anti-woke ideologie centraal in hun campagnestrategie door bijvoorbeeld te refereren naar zaken rondom gelijkheid als “woke- en genderterreur” (Wilders, z.d.) en “left-wing indoctrination” (Trump, in Binkley, 2024). Maar wat de termen “anti-woke” en “woke” precies betekenen, is tegenwoordig niet in steen gebeiteld. Zeker woke wordt nu gebruikt als generiek en neerbuigend woord, dat kan staan voor alles wat gezien kan worden als links, progressief of activistisch. Woke, in combinatie met die associaties, heeft dankzij de opkomst van anti-woke en het politieke succes dat aanhangers daarvan hebben ondervonden een negatieve lading gekregen. Dit, in combinatie met de rol die de media hierin spelen, leidt ertoe dat de maatschappij zich steeds meer in twee groepen verdeelt. Woke, of anti-woke. De lopende discussie tussen de twee groepen wordt door verschillende academici een “culture war” genoemd, die zorgt voor polarisatie binnen de maatschappij (Slaton en Riley, (Cammaerts, 2022, pp. 731-732; Duffy et al., 2023; Slaton & Riley, 2024, p. 270).

De manier waarop met die discussie rondom woke en anti-woke omgegaan wordt, kan per krant verschillen. Toch is er reden om te verwachten dat populaire kranten anders reageren op de discussie rondom woke en anti-woke dan dat kwaliteitskranten dat doen. Populaire kranten zijn over het algemeen gevoeliger voor sensationele en opvallende nieuwsverhalen, en onderzoek wijst uit dat de rechts-conservatieve populistische retoriek daar daardoor meer succes heeft (Diehl et al., 2021). Uit dit alles volgt de volgende onderzoeksvraag:

“In hoeverre en op welke manier gebruiken Nederlandse populaire en kwaliteitskranten de termen woke en anti-woke in de periode van 2018 tot en met april 2025, en in hoeverre is hierin sprake van epistemic appropriation van woke?”

Hoewel er al eerder onderzoek is gedaan naar de representatie van woke en anti-woke in buitenlandse kranten, waaronder ook in Vlaanderen (Dhoest & Paulussen, 2024) en het Verenigd Koninkrijk (Duffy et al., 2023; Smith et al., 2023), is dit in Nederland nog niet op deze manier gebeurd. Het onderscheid dat dit onderzoek maakt tussen populaire en kwaliteitskranten voegt daarin extra toe aan de originaliteit. Daarbij is ook de mate waarin epistemic appropriation van woke in de nieuwsmedia plaatsvindt nooit eerder onderzocht. Dit alles, in combinatie met een analyse naar de soorten bronnen

die in verschillende kranten gebruikt worden rondom het onderwerp “woke”, maakt dat dit onderzoek een toevoeging vormt in de wetenschappelijke literatuur over dit onderwerp. De uitkomst van dit onderzoek zal een blik werpen op de mate waarin Nederlandse kranten bijdragen aan de veranderende associaties rondom de term woke. Daarnaast kan het een blik werpen op de keuzes die gemaakt worden in verschillende Nederlandse kranten, door bepaalde kanten van een discussie beter te belichten dan andere. De eventuele bijdrage van deze kranten in epistemic appropriation, zegt iets over de bijdrage die kranten eventueel hebben in de polarisatie rondom woke en anti-woke, en daarmee de mate waarin ze de journalistieke functie van het bieden van een platform aan de hele maatschappij vervullen.

2. Theoretisch kader

2.1 Epistemic appropriation van woke

De term “woke”, afkomstig van het Engelse woord to wake (up), wordt al jarenlang in de volksmond gebruikt in een iets andere context dan letterlijk wakker worden. Al vanaf 1930 maken zwarte Amerikaanse gemeenschappen gebruik van de term als oproep om de spreekwoordelijke ogen te openen, ofwel wakker te worden, voor raciale ongelijkheid (Allen, 2023, p. 84). In recentere jaren, voornamelijk sinds de Ferguson protesten in 2014, is de verwoording “Stay Woke” op platformen als Twitter prominent naar voren gekomen als een specifiekere waarschuwing onder zwarte mensen, namelijk het “alert blijven op op ras gebaseerd politiegeweld” (Allen, 2023, p. 84).

Zwarte gemeenschappen hebben gebruik gemaakt van de term “woke” als middel om de systematische problematiek waar ze mee te maken hebben onderling te communiceren en uit te dragen naar de dominante cultuur. In de afgelopen jaren heeft echter iets plaatsgevonden wat Davis “epistemic appropriation” noemt (2018, p. 705). Hierbij wordt een term die ontstaan is voor en door een gemarginaliseerde groep geïntegreerd in de dominante cultuur en gebruikt op manieren die niet meer overeen komen met de originele betekenis van het woord. Zo verandert de betekenis. Dit zorgt ervoor dat de term niet langer dezelfde functie kan vervullen voor de gemarginaliseerde groep als voorheen, omdat er niet langer een onderling begrip is voor de betekenis van het woord (Allen, 2023, pp. 83-84). In het geval van woke betekent dit dat de zwarte gemeenschappen de term woke niet altijd op dezelfde manier kunnen of willen gebruiken, omdat het niet meer per se iets te maken heeft met politiegeweld tegenover zwarte mensen. Het woord woke begon daarna steeds algemener gebruikt te worden, nog steeds wel om systematische onrechtvaardigheden aan te duiden, maar niet meer in hoofdzaak in relatie tot de problematiek van zwarte gemeenschappen. Dit gebeurde voornamelijk door de dominante groep, namelijk witte mensen, terwijl dat juist de onderdrukkende groep is waarvoor woke in eerste instantie bewustwording wilde creëren (Podosky, 2023).

Ook volgens Allen is er sprake geweest van een systematische “misappropriation” van het woord woke, waarbij de term in de eerste fase wijder gebruikt is en op die manier losgemaakt is van raciale connotaties om verteerbaarder te zijn voor het grote publiek (Allen, 2023, p. 83). In de tweede fase is de term veranderd in een karikatuur van zichzelf met een soort neerbuigende functie, duidend op obsessiviteit jegens sociale kwesties, performatieve gedragingen of politieke correctheid (Allen, 2023, p. 84). Bij de derde en laatste fase, is de originele betekenis zo obscuur gemaakt dat zelfs binnen de originele gebruikers, de zwarte gemeenschap, de term steeds meer bekend is gaan staan onder de nieuwe, karikatuur-achtige betekenis (Allen, 2023, p. 84).

In de academische literatuur die over woke geschreven is, is ook te zien dat het begrip woke niet langer enkel wordt gebruikt om de originele betekenis van het woord aan te duiden, maar in bredere zin. Zo definieert Dahlen woke als “being hypersensitive to any alleged injustices concerning group identities” (Dahlen, 2021, p. 1), en Vredenburg et al.; (2020, p. 445) als “byword for social awareness”. Dergelijke betekenis vinden we ook in veel andere literatuur (Dhoest & Paulussen, 2024; Hernández-Truyol, 2023; Smith et al., 2023; Sobande, 2019; Whiteout, 2018). Opvallend is dat al deze academici de origine van het woord woke bij de zwarte gemeenschap wel benoemen, maar toch gebruik maken van woke als overkoepelende term, omdat dat de betekenis is die heerst in de huidige cultuur. Hieruit blijkt dat deze vorm van epistemic appropriation ook plaats heeft gevonden in de academische wereld.

De “woke agenda”, zoals die bekend is komen te staan, draait in de eerste plaats om het gelijktrekken van systematische ongelijkheden en het bewust worden daarvan, in het geval van de gemarginaliseerde groepen zelf, maar ook voor de dominante, onderdrukkende groep die hun eigen privilege moet erkennen. Dit gaat bijvoorbeeld over ongelijkheden zoals de loonkloof tussen mannen en vrouwen en racisme dat zorgt voor ongelijke kansen voor witte en zwarte mensen op eigenlijk elk gebied (Smith et al., 2023, p. 515). “Woke zijn” werd erg populair en er was geen ontkomen aan, van bekendheden die zichzelf woke noemden en magazines die erover schreven, tot mensen in het alledaagse leven die hun solidariteit met minderheden graag uit wilden dragen (Williams, 2022, p. 29). Ook bedrijven gingen eraan meedoen en de term “woke-washing” werd het leven in geroepen, duidend bedrijven die, in een poging om mee te liften op het sociale succes van woke, doen alsof ze geven om het rechtzetten van sociale ongelijkheid, zonder echte stappen te zetten om die woorden daadwerkelijk kracht bij te zetten (Vredenburg et al., 2020).

Na verloop van tijd ging woke zijn echter ook steeds vaker om kleinere dingen. Het gaat dan over “microagressies”, wat gedefinieerd wordt als “the brief and commonplace daily verbal, behavioral, and environmental indignities, whether intentional or unintentional, that communicate hostile, derogatory, or negative racial, gender, and sexual orientation, and religious slights and insults to the target person or group” (Sue, 2010 in Campbell & Manning, 2014, p. 693). Voorbeelden van dergelijke microagressies zijn het strakker vastklampen van waardevolle eigendommen wanneer een zwart persoon langsloopt, het staren naar een homoseksueel stel of een Aziatisch persoon aanspreken op hun goede beheersing van de taal van een westers land (Campbell & Manning, 2014, p. 694). In deze gevallen wordt er niet hardop en uitgesproken discriminerend gedaan, maar wordt toch op subtielere manieren gecommuniceerd dat er toegegeven is aan de stereotypes die bestaan over deze bevolkingsgroepen en worden die mensen behandeld alsof ze een vreemdeling zijn in hun eigen land (Campbell & Manning, 2014, p. 693).

Het uitvoeren van microagressies gebeurt vaak onderbewust, of mensen hebben helemaal niet door dat iets gezien kan worden als beledigend. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van “wit” en “zwart” of “blank” en “donker”, sommige mensen gebruiken de termen als verwisselbaar of gebruiken juist “blank” en “donker” omdat ze denken dat dat de maatschappelijk wenselijke keuze is. Hierbij is dan voornamelijk sprake van onwetendheid, niet van een verlangen om ongevoelig te zijn, of racistisch taalgebruik te gebruiken. “Woke zijn” heeft ook volgens Williams steeds meer te maken met specifieke semantiek en gedragingen die redelijk ingewikkeld kunnen zijn, waardoor mensen die niet volledig in de woke-bubbel zitten het niet langer bij kunnen benen (Williams, 2022, p. 34). Daarnaast brengt deze mentaliteit volgens Campbell en Manning een cultuurverandering met zich mee, namelijk richting een slachtoffers mentaliteit (Campbell & Manning, 2014, p. 695). Als de ontvangers van zulke gedragingen uitdragen dat ze zich gediscrimineerd of achtergesteld voelen, presenteren ze zichzelf als hulpbehoevend en onderdrukt door een sociaal machtigere partij (Campbell & Manning, 2014, p. 707). Dit kan leiden tot een situatie waarin iedereen het gevoel krijgt achtergesteld te zijn door iedereen, en het een competitief spel wordt waarin alle partijen elkaar ervan proberen te overtuigen dat zijzelf de slachtofferrol, en de sympathie en steun die daarbij komen kijken, het meest hebben verdiend (Campbell & Manning, 2014, p. 708).

Mede daarom ontstond het idee dat woke ervoor zorgt dat “je ook niks meer mag zeggen tegenwoordig” (BNNVARA, 2023). Er begon steeds meer tegengeluid te klinken tegen het bestaan en de populariteit van de woke ideologie van mensen die vinden dat het een performatieve en doorgeslagen beweging is geworden die iedereen uitsluit die zich niet volledig conformeert met een beschuldiging van discriminatie, een ultieme vorm van deugdsignalement (Dahlen, 2021). Deze tegengroep komt bekend te staan onder de naam “anti-woke” en ziet in woke een soort dreiging die de manier waarop de wereld in elkaar steekt zodanig tracht te veranderen, dat het niet langer leefbaar is voor wat zij verstaan onder “normale” mensen (Davies & MacRae, 2023, p. 4). Het woord woke is daar ideaal voor, juist omdat de definitie ervan zo veranderlijk en subjectief is. Het laat de gebruiker toe om het woord in te zetten tegen iedere sociale kwestie, conflict of groep mensen die ze op dat moment willen beledigen of ontkrachten (Davies & MacRae, 2023, p. 4). Dit komt overeen met de tweede fase van epistemic appropriation, de karikatuur-fase.

Het willen verhelpen van sociale kwesties zoals racisme, seksisme, homofobie of transfobie is op deze manier, onder de naam woke, iets geworden wat gezien wordt als gevaarlijk, raar en doorgedraaid. Cammaerts spreekt hierbij van een “moral panic”, een maatschappelijke staat van zijn waarbij, in dit geval, een bepaalde groep of manier van denken gezien wordt als een bedreiging voor de samenleving zoals die is (Cammaerts, 2022, p. 736; Hunt, 1997, p. 630). Zo ontstaat er een sterk wij-zij denken, bestaande uit de “gewone mens” en de “woke elite”, waarbij woke wordt gepositioneerd als iets extreems en afwijkends (Cammaerts, 2022, p. 736). Deze ontwikkeling gaat hand in hand met de

groeïende populariteit van populistische partijen (Hameleers & Vliegthart, 2020, p. 19). Het schetsen van een soortgelijk contrast, tussen de normale mens en de vreemde “ander”, en de elite die het laat gebeuren, is typisch voor populisten (Cammaerts, 2018, pp. 7-8). Bepaalde populistische leiders, zoals Donald Trump in de Verenigde Staten en Geert Wilders in Nederland (Binkley, 2024; Hingh, 2021), hebben deze tactiek dan ook toegepast op woke. Zo heeft de discussie tussen woke en anti-woke uiteindelijk een sterk politiek component en dus mogelijk politieke gevolgen.

2.2 De rol van de media bij epistemic appropriation

Een belangrijke manier waarop dit soort grote debatten, in dit geval de moral panic rondom woke en anti-woke, onder de aandacht komen bij het grote publiek en de politiek, is via de media (Howarth, 2013, p. 684). Van de journalistiek wordt namelijk verwacht dat ze bepaalde rollen vervult, waaronder het monitoren en verspreiden van informatie, het bieden van een platform voor burgers en belangengroepen om te participeren in de politiek en het maatschappelijke debat, en het controleren en bekritisieren van de overheid en andere machthebbers (Hanitzsch & Vos, 2017, p. 124). Die rollen vervullen journalisten voor de hele maatschappij (McQuail, 2012, p. 167-168), daarom is een redelijke mate van objectiviteit en neutraliteit essentieel. Toch is journalistiek nooit helemaal objectief, aangezien een journalist altijd beïnvloed wordt door zaken als persoonlijke ervaring en normen en waarden in de samenleving of binnen het nieuwsbedrijf (Reese, 2019, p. 2). In het geval van woke en anti-woke is zeker de platformfunctie van media relevant, omdat het ook een platform moet bieden aan de gemarginaliseerde groepen die door de opkomst van anti-woke negatieve associaties hebben gekregen onder delen van de bevolking. Bepaalde politieke partijen, voornamelijk populisten, spelen in op deze sentimenten. Als het over woke gaat, dragen ze bij aan epistemic appropriation door onder meer vaak gebruik te maken van overdreven, negatieve en karikaturale aanduidingen, zoals “woke-gekke”, “bende” of “woke-terreur” (Cammaerts, 2022, p. 736; Wilders, z.d.). Op deze manier presenteren populistten zichzelf als degene die opkomt voor de wil van het volk en door provocerende taal te gebruiken onderscheiden ze zich van “normale”, traditionele politici (Cammaerts, 2018, pp. 13-14). Door de sociale norm te verbreken, worden populistten ook interessant voor de nieuwsmedia, die immers graviteren naar opvallende en ongewone zaken (Mazzoleni, 2008, p. 50). Populistische politici rekenen zo op nieuwsmedia voor het verspreiden van ideologie naar het grote publiek. Dit betekent dat de media een contribuerende rol hebben in het succes van het populisme. Mazzoleni noemt dit “media complicity” (2008, p. 50). Om hun platformfunctie te waarborgen, is het daarom extra belangrijk dat nieuwsmedia neutraal proberen blijven om ervoor te zorgen dat ook gemarginaliseerde groepen hun stem hoorbaar kunnen blijven maken.

Hierbij is het ook relevant te onthouden dat nieuwsmedia niet als enige doel hebben om te informeren. Het medialandschap groeit en nieuwsorganisaties zijn steeds meer gericht op geld verdienen, wat invloed heeft op de manier waarop ze hun nieuws maken. Deze ontwikkeling heet de commercialisering van de media (Gerth et al., 2009, p. 72). Voor veel nieuwsplatforms is het nieuws dat ze maken een product dat verkocht moet worden, wat bijvoorbeeld in kan houden dat een meer narratieve aanpak gehanteerd wordt. Dat is goed voor de populariteit van een stuk, maar kan ten koste gaan van een deel van de objectiviteit en neutraliteit (Becker, 2020, p. 25). De keuzes die kranten maken over dergelijke zaken komt voort uit het geheel van routines, processen en manieren van vormgeving van een medium, en dat beïnvloedt de manier waarop informatie wordt uitgedragen. Dit heet medialogica (Altheide, 2004, p. 4). Zo maakt het bijvoorbeeld verschil of iets wordt gecommuniceerd via een talkshow, journaal of satirisch programma en kan het ook onderling verschillen tussen mediaorganisaties.

De manier waarop hiermee om wordt gegaan, kan per nieuwsorganisatie verschillen. Zo staan populaire kranten erom bekend dat ze zich meer laten leiden door het interesseren en vermaken van hun lezers, door hun nieuws uit te kiezen en te presenteren op sensatie en meer gebruik maken van personalisatie (Lefkowitz, 2018, p. 354). Kwaliteitskranten zijn traditioneel gezien minder daarmee bezig in het kader van neutraliteit, maar ook in dat type zijn steeds vaker kenmerken van populaire nieuwsmedia te herkennen om genoeg lezers te trekken om financieel te kunnen blijven bestaan. Dit proces heet “tabloidisering” (Lefkowitz, 2018, p. 354).

Al deze processen, ontwikkelingen en elementen spelen mee in de rol die de media heeft in het communiceren en uitdragen van het debat tussen woke en anti-woke. Hiermee spelen ze dan ook een zeer actieve rol kunnen in het geven van een andere betekenis aan het woord woke, wellicht in de vorm van epistemic appropriation. Deze ontwikkeling komt tot uitdrukking in de mate waarin de media met woke en anti-woke omgaat in hun nieuwsselectie, de bronnen die ze gebruiken, en de framing van hun nieuws.

2.3 Selectie van het nieuws

Om te beoordelen of er epistemic appropriation heeft plaatsgevonden in het publieke debat, is een eerste stap om te kijken naar de selectie van het nieuws, namelijk de hoeveelheid waarin wel of juist niet is geschreven over woke en anti-woke. De keuzes rondom welke gebeurtenissen het nieuws halen ligt bij nieuwsorganisaties en journalisten, en het is hun verantwoordelijkheid om dit over te dragen aan het publiek. Die selectie wordt gebaseerd op nieuwswaarden, factoren, waarvan een of meer present moet zijn in een gebeurtenis om ook echt nieuwswaardig te zijn (Harcup & O’Neill, 2017, p. 1471).

Deze lijst fungeert als handvat voor journalisten om in een zee van gebeurtenissen en informatie, te kunnen selecteren wat relevant is voor hun specifieke publiek. Welke nieuwswaarden gezien worden als belangrijker of juist minder belangrijk, kan tot op zekere hoogte per organisatie verschillen. Dat verschil bestaat vaak ook tussen populaire kranten en kwaliteitskranten. Uit een onderzoek naar verschillende kranten uit Groot-Brittannië en Maleisië is gebleken dat populaire kranten vaker kiezen voor wat sensationeler nieuws, en dat specifieke nieuwswaarden die daar vaker naar voren komen bijvoorbeeld verrassing en slecht nieuws zijn (Othman & Tiung, 2009, p. 204). Kwaliteitskranten schrijven juist meer over nieuwswaarden als grootschaligheid en de machtselite. Volgens Othman en Tiung (2009) komt dit onderscheid door het verschil in doelgroep, waar populaire kranten veel duidelijkere keuzes in maken.

De woke en anti-woke bewegingen worden gezien als nieuwswaardig vanuit verschillende factoren. Zo is relevantie een belangrijke (O'Neill & Harcup, 2017, p. 1471), woke gaat vaak over mensenrechten, minderheden en belangengroepen waardoor het voor hen relevant is, en anti-woke wordt door populistten vaak gepresenteerd als de stem voor iedereen die daar niet bij hoort (Cammaerts, 2022, p. 736). Hoewel het niet per definitie zo is dat iedereen zich schaart onder een van deze groepen, komt het onderwerp voor bijna iedereen wel dichtbij. In diezelfde hoek zit dan ook grootschaligheid als nieuwswaarde (O'Neill & Harcup, 2017, p. 1471). Hoe groter een onderwerp wordt onder mensen via bijvoorbeeld sociale media en bij contacten in het echte leven, hoe interessanter het wordt voor nieuwsorganisaties om daarover te schrijven (Slater, 2007, p. 283). Verder zijn ook de machtselite steeds vaker betrokken bij onderwerpen rondom woke en wordt de retoriek door onder meer politici en tech-giganten gebruikt, waardoor het onderwerp zelf in nieuwswaardigheid toeneemt. Dit is bijvoorbeeld te zien bij Donald Trump en Elon Musk, maar ook in Nederland wordt terminologie rondom woke gebruikt door politici als Geert Wilders en Dilan Yeşilgöz (Deacon, 2025; Hingh, 2021; Hogeling, 2025; Telegraaf Redactie Buitenland, 2024). Ook maakt het feit dat het gaat om een discussie, een conflict, dit onderwerp nieuwswaardig (O'Neill & Harcup, 2020, p. 218). Woke en anti-woke staan lijnrecht tegenover elkaar in zowel het alledaagse leven als op sociale media en de politiek, waardoor nieuwsmedia het onderwerp ook interessant vinden om op te pakken. Verder zorgt puur het feit dat nieuwsmedia over woke en anti-woke beginnen te schrijven vanwege al die opgenoemde elementen, er op zichzelf al voor dat het onderwerp extra nieuwswaardigheid krijgt, vanwege de nieuwswaarde continuïteit (O'Neill & Harcup, 2020, p. 216). Mensen willen immers op de hoogte gehouden worden van eerder gerapporteerd nieuws, dus nieuwe ontwikkelingen maken het debat steeds opnieuw relevant.

Deze resultaten kunnen wijzen op een toename in de bekendheid van woke en anti-woke als retoriek, zoals ook terug te zien in een Engels onderzoek waaruit blijkt dat “anti-woke” in 2019 nog bijna niet benoemd werd in krantenartikelen, terwijl het in 2022 om bijna 900 artikelen gaat (Duffy et al., 2023, p. 9). Aangezien anti-woke later is opgekomen dan woke en als een tegenbeweging ontstaan is, zou het logisch zijn als anti-woke relatief meer nieuwswaarde heeft dan woke. Het is immers recenter

en een vorm van conflict, en machtige mensen beginnen over anti-woke te praten. Woke in haar vroegtijdige betekenissen die te maken hebben met sociale rechtvaardigheid is daarentegen al wat langer een bekende term en wordt dus mogelijk relatief minder nieuwswaardig. Nieuws over anti-woke sentimenten en dus ook de negatieve gebruiksvorm van woke zou dan ook meer geselecteerd kunnen worden na verloop van tijd. Aangezien de nieuwsselectie over woke en anti-woke veranderd lijkt te zijn over de jaren, met voornamelijk een negatief effect op de omschrijving van woke en een groei in de rapportage over anti-woke, zou het kunnen dat een dergelijke verandering ook te zien is in de representatie van Nederlandse kranten op het onderwerp.

Hieruit volgt dan ook de volgende deelvraag:

DV1: In hoeverre is een ontwikkeling te zien in hoeveelheid waarin Nederlandse populaire en kwaliteitskranten schrijven over woke en anti-woke in de periode 2018-2024?

2.4 Bronnen in het nieuws

Een tweede aspect dat kan aantonen of er sprake is van epistemic appropriation heeft betrekking tot de bronnen in het nieuws. Nadat bepaald is wat nieuwswaardig is, maken journalisten nog steeds een keuze in de bronnen die ze gebruiken en op wat voor manier. Hierin wordt een journalist ook beïnvloed, in de eerste plaats via de “hierarchy of influences” van Reese (2019, p. 2), die stelt dat journalisten altijd opereren vanuit een referentiekader dat is gecreëerd uit alles wat om ze heen bestaat. Specifieker echter, komt de bronkeuze van journalisten tot stand door vaststaande normen die impliciet bepalen welke bronnen wel en niet belangrijk zijn en gebruikt moeten worden op basis van machtsrelaties. Dit is de “indexing theory” van Bennett (2019, p. 1). Op deze manier fungeert de journalistiek als een versterker van de stemmen van machtshebbers, door bronnen afkomstig van hen vaker aan te halen. Dit kan er ook voor zorgen dat machtige of invloedrijke figuren een platform krijgen om informatie te verspreiden, ook als die niet per definitie waar is. Op deze manier is dan ook gebruik gemaakt van de media door radicaal-rechtse, populistische bewegingen, om hun vaak ondemocratische en feitelijk onjuiste agenda te verspreiden naar een groter publiek (Bennett, 2019, p. 4). De opkomst van conservatieve, populistische partijen kan gaan vaak gepaard met een verschuiving in de nieuwsverslaggeving om meer aandacht te hebben voor (populistische) partijen die niet in de coalitie zitten (van Hoof et al., 2014, pp. 676-677).

Dit zou erop kunnen wijzen dat populistische anti-woke retoriek steeds vaker terugkomt in het nieuws. In een onderzoek van Hameleers en Vliegthart naar populistische retoriek in media (2020, p. 30), blijkt dat populistische elementen toenemend aanwezig zijn in Nederlandse kranten over een periode van 28 jaar. Hieruit bleek ook dat het voornamelijk de rechts-populistische stroming is die prominent aanwezig is in het nieuws, vergeleken met het links-populisme. Volgens Mazzoleni is het zo

dat populaire kranten meer aandacht geven aan populistische retoriek ten opzichte van kwaliteitskranten, omdat populaire kranten commerciëler zijn en meer gebruik maken van sensatie om hun lezers tevreden te stellen (Mazzoleni, 2008, p. 52). Uit onderzoek van Rooduijn is ook gebleken dat populisme steeds prominenter is geworden in de media, maar hij ziet daarin geen sterke verschillen tussen populaire kranten en kwaliteitskranten (Rooduijn, 2014). Wel stelt hij dat er een sterk verband bestaat tussen het succes van populisme en de mate waarin populistische ideologie terug te vinden is in de media. Ook in Hamelaers en Vliegenthart wordt een toename in populisme binnen de media geconcludeerd en ook daar is die ontwikkeling niet gelimiteerd tot de populaire kranten (Hamelaers en Vliegenthart, 2020, p. 31).

Een onderzoek naar berichtgeving rondom anti-woke in Vlaanderen heeft verder aangetoond dat de nieuwsmedia, ondanks hun poging om neutraal en zelfs af en toe kritisch te blijven tegenover anti-woke, een aanzienlijke rol heeft gespeeld in de verspreiding ervan (Dhoest & Paulussen, 2024, p. 14). Dit was vanwege het gebruik van “primary definers”, waarbij journalisten een externe bron de term als eerste lieten benoemen en uitleggen via bijvoorbeeld citaties (Dhoest & Paulussen, 2024, p. 13). Op die manier hoeven ze zelf geen expliciete positie aan te nemen binnen het debat, maar wordt er wel een positie belicht die bepaald of de associatie rondom woke binnen het artikel eerder positief of negatief is. Daarbij is het relevant van welke groep mensen journalisten gebruik maken om woke te omschrijven. Het maakt namelijk een groot verschil of een populist of aanhanger van anti-woke het woord definieert, of dat iemand uit een gemarginaliseerde groep of een demonstrant voor sociale rechtvaardigheid dat doet.

Zo is het ook mogelijk dat de manier waarop nieuwsmedia die bronnen kiezen niet proportioneel representatief is. Dit kan betekenen dat gemarginaliseerde gemeenschappen, zoals minderheden en vrouwen, op de achtergrond treden in de berichtgeving. Vaak wordt over dergelijke groepen geschreven vanuit een negatieve invalshoek, in plaats van dat voornamelijk ruimte wordt gemaakt voor hun eigen, waarschijnlijk positievere, perspectief (Kroon et al., 2021). Ook het feit dat grote nieuwsorganisaties er vaak commerciële doeleinden op na houden, draagt bij aan de soms scheve representatie. Ze kiezen vaak de veilige weg in hun nieuwsberichtgeving, door de sociale normen niet te sterk te bevragen en voornamelijk een platform te geven aan de machtige elite (Trappel & Tomaz, 2021, p. 11). In dit geval zijn dat vaak rechts-conservatieve populistten en niet de minderheden, waar de woke beweging in de eerste plaats voor bedoeld was. Hiermee zou de term “woke” uit handen genomen worden van de groepen waar het in beginsel voor bedoeld was en gebruikt worden door een andere groep met een andere betekenis, juist om de originele groepen mee te ontcrachten (Williams, 2022). Dit is een vorm van epistemic appropriation, daarom is het belangrijk om deze bronnen te onderzoeken in de nieuwsmedia over woke (Allen, 2023; Davis, 2018).

Hieruit volgt de volgende deelvraag:

DV2: In hoeverre worden anti-woke bronnen, zoals populisten en uitgesproken tegenstanders, of juist woke bronnen, zoals minderheden en activisten aangehaald in artikelen over woke in Nederlandse kranten?

2.5 Framing

Een laatste aspect die te maken heeft met epistemic appropriation in de media is de framing van het nieuws. Framing is het benadrukken en selecteren van bepaalde aspecten van de realiteit, op een manier waaruit duidelijk een bepaald perspectief of invalshoek naar voren komt (Entman, 1993, p. 52). Via framing is het mogelijk om verschillende teksten over hetzelfde onderwerp heel anders over te laten komen, door middel van de woordkeuzes, structuren en impliciete associaties die gemaakt kunnen worden. Zo geeft framing een tekst of een journalist de kracht om de lezer te beïnvloeden, hoewel dit ook onbewust kan gebeuren (Entman, 1993, pp. 51-52). Dit gebeurt altijd, maar kan bijvoorbeeld tot uiting komen als kranten over gevoelige onderwerpen schrijven en ervoor zorgen dat de politieke voorkeur van een krant naar voren komt. Dit is te zien in een onderzoek van Bosman en d'Haenens naar onder andere de framing van de populaire krant “De Telegraaf”, en de kwaliteitskrant “de Volkskrant” over de rechts-populistische politicus Pim Fortuijn (Bosman & d'Haenens, 2008, p. 746). Zij concludeerde hierin dat tijdens het begin van de campagne van Fortuijn de Volkskrant, die traditioneel meer links-georiënteerd is, een hogere score behaalt op de aanwezigheid van ieder getest frame, ten opzichte van de rechts-georiënteerde Telegraaf. Bosman en d'Haenens suggereren dat dit zou kunnen komen door het feit dat de Volkskrant als organisatie verder van de politieke standpunten van Pim Fortuijn af stond. Uit ander onderzoek is gebleken dat kwaliteitskranten, die over het algemeen minder gebruik maken van sensatie in hun nieuws, vaker gebruik maken van framing vanuit conflict en verantwoordelijkheid, terwijl populaire kranten, die iets meer op sensatie gericht zijn, eerder kiezen voor een human interest frame (Semetko & Valkenburg, 2000, p. 106).

In het geval van woke kan framing er voor zorgen dat de term op zodanig andere manieren gepresenteerd wordt, dat de lezer de betekenis van de term anders interpreteert. Verschillende onderzoeken hebben al gekeken naar de manier waarop woke en anti-woke, of aansluitende zaken van sociale rechtvaardigheid als de #MeToo beweging, geframed worden in nieuwsmedia. Hieruit zijn manieren van framing gekomen zoals woke als zwakte, als niet authentiek en performatief, als te onduidelijk en ingewikkeld (Sobande et al., 2022, pp. 1579-1583). Ook komen frames naar voren waarin de kwestie van sociale rechtvaardigheid wordt benaderd vanuit een politiek met een legitimiteitsvraag frame, vanuit een autoriteit en traditie frame waarbij meer procedureel gerapporteerd wordt, en vanuit een cultureel en empathisch frame, waarbij aandacht is voor de gedupeerde (Su et al., 2024, pp. 248-249). Hierbij wordt de zoektocht naar sociale rechtvaardigheid, wat woke in essentie betekent of in ieder

geval heeft betekend, ofwel geframed als iets wat moeite, tijd en verandering in de samenleving vereist met weinig aandacht voor de sociale problematieken zelf, ofwel als de oplossing op een bestaand probleem. Ander onderzoek onderschrijft dit en wijst uit dat woke vaak geframed wordt als een bedreiging in kranten (Dhoest & Paulussen, 2024, p. 14). Deze manier van beredeneren wordt vaak gebruikt door populisten, die woke en aanhangers ervan framen als een gevaarlijke “ander”, die een bedreiging vormt voor “het gewone volk”, waar mensen die als woke gezien worden niet bij horen (Cammaerts, 2022, p. 736). De framing van woke als bedreiging past dan ook eerder bij conservatieve anti-woke idealen (Smith et al., 2023, p. 528), en het woke als oplossing frame eerder bij progressieve waarden (Smith et al., 2023, p. 513).

In eerder onderzoek naar de relatie tussen populisme en nieuwsmedia komt naar voren dat een populistisch frame in toenemende mate aanwezig is in Nederlandse kranten (Hameleers & Vliegenthart, 2020, p. 31). Om dit te achterhalen is gebruik gemaakt van een gefragmenteerde definitie van populisme, die bestaat uit de kenmerken “people-centrism”, “anti-elitism”, “right-wing exclusionism” en “left-wing exclusionism” (Hameleers & Vliegenthart, 2020, p. 23). Hier bleek dat de kenmerken mensgerichtheid en rechts-exclusivisme het meest voor kwamen. Aangezien negatieve, anti-woke retoriek gebruikt wordt door populisten om media-aandacht te krijgen en vaak met succes (Cammaerts, 2018, p. 14), zou het kunnen dat in artikelen die over woke gaan, een grote mate van negatieve framing te herkennen is rondom woke.

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van frames die voortbouwen op de onderzoeken hiervoor, maar specifiek is afgesteld op het testen van epistemic appropriation. Hiervoor worden de fases van appropriation uit het onderzoek van Allen aangehaald als de basis voor die frames (Allen, 2023). In het artikel wordt gesproken van een verschuiving in de associaties rondom woke, waarbij het start als een term van de zwarte gemeenschap om systematisch racisme en politiegeweld aan te duiden, waarna het een algemene term wordt voor gemarginaliseerde groepen, om vervolgens gebruikt te worden door de dominante groep buitenstaanders als karikatuur van de originele betekenis, waarna die betekenis zo erg vervormd is dat zelfs de originele gebruikers de term niet meer erkennen (Allen, 2023). In deze fases is bij allemaal te zien dat het in wezen gaat om een manier om de realiteit zo te presenteren dat het overeen komt met een bepaalde interpretatie of invalshoek. Dat komt overeen met de definitie die Entman geeft van framing (Entman, 1993, p. 52). Door gebruik te maken van deze frames is het mogelijk om epistemic appropriation goed te onderzoeken, omdat het fases zijn die ontwikkeling over tijd en dus een mogelijke verandering of verschuiving zouden kunnen aantonen. Voor het verwoorden van deze frames, wordt in eerste instantie de originele interpretatie van woke meegenomen in het “racisme en politiegeweld-frame”. Vervolgens, in het “sociale ongelijkheids-frame”, wordt eerste fase van epistemic appropriation gemeten. Bij deze twee frames, hoewel bij de tweede wel al sprake is van appropriation, is het perspectief op woke in principe nog positief. Met het “karikatuur-frame” komt de

volgende fase aan bod, en vanaf dit frame is er sprake van een negatief woke-perspectief. Voor dit onderzoek is er naast de laatste fase van Allen nog een laatste frame gemaakt. Het gaat hierbij om primaire vervreemding, de derde fase van Allen waarbij de zwarte gemeenschap de term niet langer erkend, en secundaire vervreemding, die meet in hoeverre andere minderheden de term ook niet meer erkennen. Dit is om te achterhalen of de overname van woke door andere minderheden dan de zwarte gemeenschap, zodanig ver is gegaan dat zij ook vervreemding van de term ervaren. Hierbij hebben het racisme en politiegeweld-frame en het sociale ongelijkheids-frame een positieve woke-perceptie, en kijken het karikatuur-frame en beide vervreemdings-frames op een negatieve manier naar woke.

Hieruit volgt de volgende deelvraag:

DV3: In hoeverre is er een verandering te herkennen in het gebruik van de frames rondom epistemic appropriation in artikelen over woke en anti-woke in Nederlandse kranten?

3. Methode

3.1 Dataverzameling

In dit onderzoek worden de mate en manier waarop woke en anti-woke gebruikt zijn in Nederlandse media over tijd onderzocht. Hierbij wordt gekeken naar een eventueel verschil tussen populaire kranten en kwaliteitskranten in de hoeveelheid keren dat ze de termen benoemen, het soort bronnen die ze aanhalen en frames die ze gebruiken. Om dit te analyseren worden in dit onderzoek krantenartikelen meegenomen van vijf kranten, namelijk het Algemeen Dagblad (AD), de Volkskrant, Trouw, De Telegraaf en het NRC Handelsblad. Hierbij worden het AD en De Telegraaf gecategoriseerd als populaire kranten, en de rest als kwaliteitskranten (Schaap & Pleijter, 2012, p. 76). Het woord woke bestaat al voor langere tijd, maar begint pas gebruikt te worden in Nederlandse kranten vanaf 2018. Daarom richt dit onderzoek zich op de periode 2018 tot en met april 2025, zo worden alle artikelen meegenomen die relevant zijn voor het onderwerp woke tot op het moment van dit onderzoek.

De data die gebruikt wordt voor dit onderzoek is verzameld via het programma AmCAT. De Amsterdam Content Analysis Toolkit is een digitale infrastructuur die het makkelijker maakt om onder meer nieuwsartikelen op te slaan, te analyseren en zoektermen te gebruiken (van Atteveldt, 2008, pp. 179). Hierin worden gegevens als de datum en de uitgever automatisch opgehaald. Met deze infrastructuur is het dan ook mogelijk om automatische analyses over grote hoeveelheden artikelen uit te voeren, maar wordt ook het voorbereiden en uitvoeren handmatige analyses ondersteund (Atteveldt, 2008, p. 181).

In dit onderzoek wordt gekeken naar het gebruik van de termen “woke” en “anti-woke” in Nederlandse kranten, om te beoordelen in hoeverre er sprake is van epistemic appropriation. Hierbij wordt onderzocht of er veranderingen plaatsvinden in de hoeveelheid keren en de manier waarop de termen gebruikt worden, en wordt met name ook getoetst in hoeverre er verschillen zitten tussen populaire en kwaliteitskranten. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een dataset die alle artikelen uit de onderzoeksperiode van de meegenomen kranten bevat, en een dataset met enkel de artikelen die relevant zijn voor het onderwerp. De reden hiervoor is om te relativeren hoe vaak het in kranten over woke en anti-woke gaat, ten opzichte van de totale hoeveelheid nieuws. Aangezien het in dit onderzoek niet in de eerste plaats gaat over een onderwerp, maar over het gebruik van specifieke termen, is voor het selecteren van relevante artikelen de volgende zoekterm opgesteld: “woke* OR anti-woke* OR antiwoke”. Op deze manier wordt bij de automatische analyse ieder artikel dat gebruik maakt van een of meer van die termen meegenomen. Deze zoekterm heeft in totaal 3067 artikelen opgeleverd die een of meer van de woorden gebruiken. De exacte verdeling van deze artikelen is terug te lezen in tabel 3.1.

Daarin staat ook beschreven in hoeveel van de artikelen die aan de zoekterm voldoen, ook gesproken wordt van de term anti-woke. Er zijn geen artikelen gevonden die wel anti-woke benoemen, maar waarin woke niet voorkomt.

Tabel 3.1. Aantal artikelen per medium in totaal, of ze woke en anti-woke benoemen, en welk percentage dat is van het totaal.

Medium	Alle artikelen	Woke
Populair	526 107	950
Algemeen Dagblad	187 124	269
De Telegraaf	338 983	681
Kwaliteit	528 271	2 117
De Volkskrant	182 300	836
NRC Handelsblad	179 173	716
Trouw	166 798	565
Totaal	1 054 278	3 067

Voor het onderzoeken van de mate waarin verschillende kranten de termen woke en anti-woke gebruiken en de ontwikkeling over tijd, is deze grote dataset ideaal. Een grotere hoeveelheid data zorgt immers voor een hogere betrouwbaarheid van de resultaten. Voor een meer inhoudelijke analyse over de toepassing van de termen is het echter verstandig om kritischer te zijn over de artikelen die wel of niet worden meegenomen. Het is hiervoor immers niet genoeg dat de term enkel genoemd wordt in een artikel, maar er moet wel iets inhoudelijks over woke of anti-woke gezegd worden. Hieruit iets blijken over wat woke is of wat iemand ervan vindt. Om ervoor te zorgen dat de geselecteerde artikelen aan die voorwaarde voldoet, is de zoekopdracht aangescherpt. Het basiscriterium voor de artikelen blijft echter hetzelfde, namelijk dat de term echt genoemd moet worden, daarom is gekozen om dezelfde zoekopdracht aan te houden. Een artikel wordt geselecteerd wanneer de zoekterm minimaal een keer in de titel voorkomt, of minimaal twee keer in de eerste 250 woorden van de tekst. Er is gekozen om alleen de eerste 250 woorden mee te nemen, vanuit het idee dat de belangrijkste elementen in een artikel in de eerste alinea's naar voren komen. Dit principe wordt ook wel de "inverted pyramid" genoemd, het journalistieke schrijfsysteem dat stelt dat informatie in een artikel gerangschikt wordt van het meest belangrijk naar het minst (Kulkarni et al., 2023, p. 1846; Pottker, 2003, p. 502; Yaffe, 2020, p. 4).

Om de betrouwbaarheid van deze zoekopdracht na te gaan, is een precision en recall uitgevoerd. Hierbij wordt getest of de artikelen die geselecteerd worden door de gekozen zoekterm wel

daadwerkelijk relevant zijn, de precision, en of de zoekterm niet te specifiek is, waardoor er te veel relevante artikelen buiten beschouwing worden gelaten, de recall (Fränti & Mariescu-Istodor, 2023, p. 115; Sheaffer et al., 2014, p. 158). De precision, waarbij de zojuist beschreven zoekopdracht gehanteerd werd, leverde een score op van 83.7%. De recall, waarbij de zoekterm maximaal een keer mocht voorkomen in de eerste 250 woorden van de tekst en niet in de titel, gaf een score van 89.3%. Gevalideerd door deze hoge scores, in combinatie met een ruim voldoende F-score van 0.864, kon de zoekopdracht in gebruik genomen worden en dat heeft geresulteerd in 483 relevante artikelen voor de inhoudelijke, handmatige analyse. De verdeling van deze artikelen is te zien in tabel 3.2. In bijlage 7.1 kunnen de berekeningen voor de precision en recall worden teruggevonden.

Tabel 3.2. Aantal artikelen per medium voor de handmatige analyse.

Medium	Relevante artikelen
Populair	164
Algemeen Dagblad	25
Telegraaf	139
Kwaliteit	319
De Volkskrant	109
NRC Handelsblad	110
Trouw	100
Totaal	483

3.2 Onderzoeksmethode

Om het gebruik van woke en de mate van epistemic appropriation in verschillende type kranten te onderzoeken over tijd en dat onderling te vergelijken, is het noodzakelijk om een grote hoeveelheid artikelen te analyseren. Daarom wordt er in dit onderzoek gebruik gemaakt van kwantitatieve data-analyse. Op die manier kan de grote hoeveelheid artikelen gemakkelijk en betrouwbaar geanalyseerd en geïnterpreteerd worden. Kwantitatieve inhoudsanalyse is onder meer geschikt voor het onderzoeken hoe vaak bepaalde termen voorkomen, maar ook om de manieren waarop ze worden omschreven bij te houden en te analyseren (Krippendorff, 2018, pp. 51-52). Om die methodes te hanteren bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag, wordt gebruik gemaakt van zowel automatische als handmatige inhoudsanalyse. Zo wordt er gekeken naar de hoeveelheid nieuws over woke en anti-woke in totaal, maar ook naar de eventuele onderliggende trends in het type bronnen die gebruikt worden en de

associaties met woke die via framing naar voren komen. Door beide methodes te gebruiken, vullen ze elkaar aan en alleen samen kunnen ze een volledig beeld geven op van de representatie van woke, en de eventuele aanwezigheid van epistemic appropriation van de term.

3.3 Operationalisatie automatische analyse

Bij een automatische inhoudsanalyse wordt een tekst niet gezien als een geheel, maar opgebroken in losse elementen door een programma, in dit geval R. Dit kunnen bijvoorbeeld losse woorden zijn, die vervolgens geteld kunnen worden (Hase, 2022, pp. 23-24). Hiermee kan de frequentie waarvan de termen woke en anti-woke gebruikt worden in verschillende kranten gemeten worden, aan de hand van het gebruik van de eerder opgestelde zoekterm. De gevonden relevante artikelen worden opgedeeld in categorieën met kwaliteits- en populaire kranten, en er wordt getoetst of het artikel ook de term anti-woke gebruikt naast woke. De hoeveelheid nieuwsartikelen die woke of anti-woke benoemen, wordt vervolgens gerelateerd aan de hoeveelheid nieuwsartikelen die er in totaal zijn verschenen per krant en per maand gedurende de onderzoeksperiode. De percentages zelf zullen naar verwachting allemaal erg laag liggen in verband met de grote hoeveelheid artikelen die gepubliceerd worden iedere maand, maar ondanks dat kunnen ze wel een duidelijk beeld schetsen van de relatieve verdeling van de termen bij de verschillende kranten over tijd onderling. Op basis van deze analyse kan een conclusie worden getrokken over DV1.

3.4 Operationalisatie handmatige analyse

Deze automatische analyse wordt aangevuld met het gebruik van handmatige analyse, om te onderzoeken wat voor frames en bronnen aan bod komen rondom woke en anti-woke. Bij handmatige inhoudsanalyse wordt gebruik gemaakt van menselijke codeurs, die vaak door middel van een steekproef een deel van de data beoordeelt en indeelt (Sheafer et al., 2014, p. 155). In dit onderzoek is echter gekozen voor de eerder beschreven zoekopdracht en de artikelen die daaruit kwamen vormden een dataset die in zijn geheel gecodeerd is. De codeurs analyseren, aan de hand van vooraf afgesproken instructies, een aantal teksten en toetsen of bepaalde elementen aanwezig zijn. Vervolgens wordt bekeken of ze soortgelijke resultaten hebben verkregen en wordt de intercodeurbetrouwbaarheid getest. Dit garandeert dat de codeerinstructie duidelijk is en zorgt ervoor dat het onderzoek objectief en herhaalbaar is. Ook voorkomt het zoveel mogelijk dat een mogelijke (onbewuste) bias van een onderzoeker de resultaten van het onderzoek beïnvloedt.

In dit onderzoek worden de artikelen beoordeeld op de aanwezigheid van verschillende bronnen (tabel 3.3), en van verschillende frames rondom het gebruik en de associaties van woke en anti-woke

(tabel 3.4). Door het onderzoeken van de bronnen die een platform krijgen in de verschillende kranten, kan gekeken worden of woke vaker omschreven of belicht wordt door iemand van de originele gebruikersgroep, een minderheid die mogelijk kan profiteren van de gelijkheidsstrijd die de woke-beweging tracht te voeren of een uitgesproken voorvechter daarvan, of vaker door iemand van de dominante cultuur, die zelf geen paard in de race van de woke-beweging heeft of er een uitgesproken tegenstander van is. Ook is er een onderscheid tussen politieke partijen gehanteerd die een aantal partijen classificeert als progressief (woke) of conservatief (anti-woke), en politici van die partijen zijn aan de hand daarvan ingedeeld. Een overzicht van de ingedeelde partijen op basis van de verdeling gemaakt door Kieskompas (2023) is te zien in tabel 3.5. Bij de VVD, BBB en NSC is gekozen om ze in te delen bij de conservatieve partijen, vanwege hun coalitie met de PVV die geassocieerd worden met anti-woke ideologie en daar uitspraken naar heeft gedaan (Hogeling, 2025; Sedee & Haan, 2023). Politici van partijen die in geen van beide rijen ingedeeld zijn, hebben worden gezien als neutraal op het gebied van woke en kunnen ingedeeld los van hun partij op basis van de overige codeerinstructies. Aan de hand van deze indeling en de gegevens die daaruit voortkomen, zal DV2 beantwoord worden.

Verder worden de artikelen ook gecodeerd op de aanwezige frames rondom woke en anti-woke. Deze frames zijn opgesteld op basis van het model van Allen (2023, pp. 83-84). Zoals in de theorie uitgebreid beschreven, omschrijft hij in zijn onderzoek de stapsgewijze appropriatie van het woord woke, waarin hij drie fases benoemt. Als eerste de overname van de term door andere minderheden dan de zwarte gemeenschap, daarna door de dominante cultuur die tegenstand bieden en het karikaturiseren, en vervolgens de afwijzing van de term door de originele gebruikers, de zwarte gemeenschap. Voor dit onderzoek is de begintoestand, woke als term voor en door de zwarte gemeenschap en slaande op het bewust worden van het systematische racisme en politiegeweld waar ze mee te maken krijgen, ook meegenomen als frame. Dit is om ook de gevallen waarin geen appropriatie heeft plaatsgevonden rondom de term te meten. Verder is de laatste fase, de vervreemding, opgedeeld in twee delen. Primaire vervreemding, hetgeen wat Allen omschrijft als laatste fase waarin de zwarte gemeenschap de term niet meer erkent. Dit onderzoek voegt een tweede variant toe, secundaire vervreemding. Hierbij wordt onderzocht of andere minderheden, die de term in eerste instantie overgenomen hadden met een positieve associatie, de term ook al afwijzen vanwege de veranderde betekenis. De vraag hierbij is of er appropriatie heeft plaatsgevonden op een versie van de term die eigenlijk al het gevolg was van appropriatie. Door deze indeling te hanteren, zal uiteindelijk een antwoord geformuleerd worden op DV3.

Zowel bij het indelen van de bronnen als de frames, kan de codeur de bron of het frame vaststellen indien “ja” op minimaal een van de bijgevoegde vragen bij die categorie kan worden beantwoord. Bij zowel de categorie frames als bronnen, wordt eerst een controlevraag gesteld die nagaat of het artikel aan de basiseisen voldoet om gecodeerd te kunnen worden in de betreffende categorie. De

betrouwbaarheid van de codeerinstructie is gemeten door de Cohen's Kappa van iedere bronsoort of frame te berekenen (Blackman & Koval, 2000). Zoals ook in tabellen 3.3 en 3.4 af te lezen, was de Kappa bijna overal .8 of hoger, wat een zeer goede betrouwbaarheid aantoont. Alleen in het geval van het sociale ongelijkheid-frame was de Kappa lager, maar met .770 is ook die waarde ruim boven de .61 die het voldoende betrouwbaar maakt. Een volledig overzicht van de codeerinstructie, inclusief voorbeelden, is te vinden in bijlage 7.2.

Tabel 3.3. Bronsoorten met de bijbehorende vragen en intercodeursbetrouwbaarheid.

Bronnen	Vragen	Cohen's Kappa
Controlevraag bronnen	1. Worden er in dit artikel een of meer bronnen expliciet aangehaald die iets inhoudelijks zeggen of hun mening geven over woke/anti-woke?	1
“Woke”-bronnen	1. Worden een of meer bronnen aangehaald die expliciet onderdeel of voorvechter zijn van een sociale minderheid, gemarginaliseerde groep of het klimaat? 2. Worden een of meer bronnen aangehaald die als voorbeeld dienen van een positief woke perspectief? 3. Is deze bron (een politicus, lid of expliciet aanhanger van) een progressieve partij?	.807
“Anti-woke”-bronnen	1. Worden een of meer bronnen aangehaald die een expliciete tegenstander zijn van een onderdeel of voorvechter van een sociale minderheid, gemarginaliseerde groep of het klimaat? 2. Worden een of meer bronnen aangehaald die als voorbeeld dienen van een anti-woke perspectief? 3. Is deze bron (een politicus, lid of expliciet van) een conservatieve partij?	.852

“Neutrale” bronnen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Worden een of meer bronnen aangehaald die niet bedoeld zijn om een standpunt of mening aan te nemen, maar om feitelijke informatie te geven? 2. Worden een of meer bronnen aangehaald die als voorbeeld dienen van een neutraal perspectief, of iemand niet bekend is met woke? 	1
---------------------------	---	---

Tabel 3.4. Frames met de bijbehorende vragen en intercodeursbetrouwbaarheid.

Frames	Vragen	Cohen's Kappa
Controlevraag frames	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wordt er in dit artikel iets inhoudelijks gezegd over woke of anti-woke? 2. Wordt er in dit artikel iets inhoudelijks gezegd over sociale kwesties rondom gender, lhbtq+, racisme, klimaatkwesties of mensen met een beperking, waar de termen woke of anti-woke aan worden gekoppeld? 	1
Racisme en politiegeweld-frame	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wordt woke uitsluitend omschreven/gedefinieerd als het bewust worden of opkomen voor systematisch racisme en/of politiegeweld tegen zwarte mensen? 2. Wordt woke aangehaald door een bron die de term uitsluitend definieert als het bewust worden of opkomen voor systematisch racisme en/of politiegeweld tegen zwarte mensen? 	.827
Sociale ongelijkheid-frame	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wordt woke omschreven/gedefinieerd als het bewust worden of opkomen voor ongelijkheid voor minderheden in het 	.770

	algemeen (vrouwen, lhbtq+ gemeenschap, mensen van kleur, mensen met een beperking)?	
	2. Wordt woke expliciet omschreven als een positieve of belangrijke ontwikkeling/gedachtegang op het gebied van sociale kwesties?	
Karikatuur-frame	1. Wordt woke omschreven/gedefinieerd als een (te) extreme vorm van progressiviteit, sociaal bewustzijn of activisme?	.810
	2. Wordt woke omschreven als performatief?	
	3. Wordt woke expliciet omschreven als negatieve of gevaarlijke ontwikkeling/gedachtegang?	
	4. Wordt anti-woke genoemd en omschreven als een oplossing of noodzakelijk/belangrijke tegenbeweging tegen woke?	
Primaire vervreemding-frame	1. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van de zwarte gemeenschap omschreven vanuit het karikatuur-frame?	.924
	2. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van de zwarte gemeenschap afgewezen als direct gevolg van de veranderde betekenis van het woord?	
Secundaire vervreemding-frame	1. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van een minderheidsgroep omschreven vanuit het karikatuur-frame?	.871
	2. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van een minderheidsgroep afgewezen als direct gevolg van de veranderde betekenis van het woord?	

Tabel 3.5. Progressieve en conservatieve partijen. (Kieskompas, 2023)

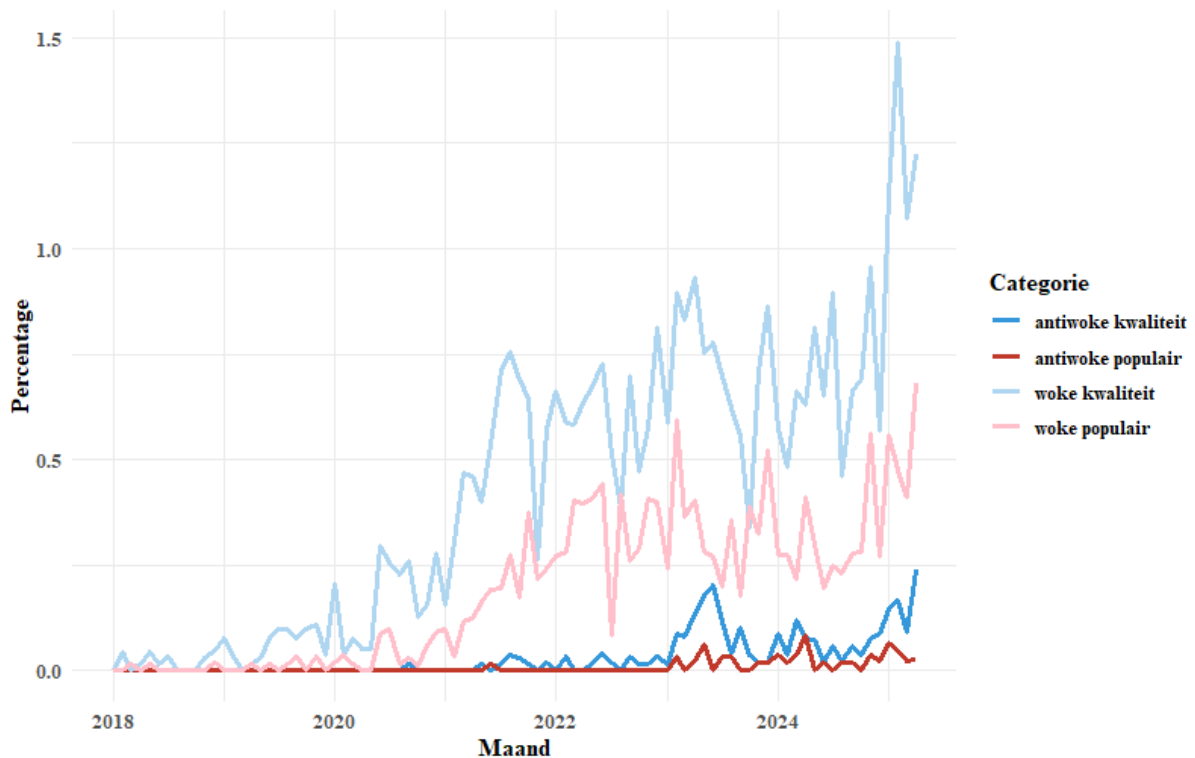
Progressief	Conservatief
BIJ1	FVD
PvdD	JA21
GL-PvdA	BVNL
Volt	PVV
D66	BBB
	SGP
	VVD
	NSC

4. Resultaten

4.1. Hoeveelheid media aandacht voor woke

Een eerste aspect waaruit de verspreiding en mogelijke epistemic appropriation van de term woke kan blijken, is de selectie van het nieuws. De hoeveelheid keren dat woke en anti-woke genoemd worden in verschillende kranten, zegt iets over de mate waarin de term bekend is bij het grote publiek en daarmee ook onderdeel is van de lexicon van het grote publiek. Onderzoek heeft namelijk al eerder uitgewezen dat er een wisselwerking bestaat tussen de media en het publiek, waarbij de media het publiek zowel beïnvloeden als reflecteren (Slater, 2007, p. 283). De hoeveelheid nieuws waarin woke en anti-woke voorkomt, is relevant omdat een toenemende mate van nieuwswaardigheid kan betekenen dat de term in steeds algemenere zin wordt gebruikt, wat kenmerkend is voor epistemic appropriation.

Voor het analyseren van dit aspect is gebruik gemaakt van automatische inhoudsanalyse. Hierbij zijn alle artikelen in de onderzoeksperiode waarin het woord woke of anti-woke genoemd wordt meegenomen en wordt er een vergelijking gemaakt tussen kwaliteits- en populaire kranten in de hoeveelheid artikelen die zijn verschenen. De eerste resultaten hiervan laten zien dat het gebruik van woke rond 2020 en 2021 in zowel populaire als kwaliteitskranten een grote groei begon door te maken. Dan stagneert die groei, en vanaf 2023 is te zien dat de term anti-woke op begint te komen. Deze ontwikkelingen zijn ook te zien in figuur 1, waarin de relatieve hoeveelheid keren dat woke genoemd werd ten opzichte van het totaal gepubliceerde nieuws staat weergegeven. Ook is hierin te zien dat kwaliteitskranten consistent vaker gebruik maken van zowel woke als anti-woke ten opzichte van populaire kranten.

Figuur 1. Het percentage van de hoeveelheid artikelen waarin "woke" en "anti-woke" genoemd zijn over tijd per mediatype, ten opzichte van het totaal gepubliceerde nieuws per maand.

Om te onderzoeken of de relatie tussen populaire en kwaliteitskranten, en het gebruik van woke en anti-woke significant verschillend is, is gebruik gemaakt van een onafhankelijke Welch's t-test. De hoeveelheid keren dat het woord woke voorkomt in kwaliteitskranten ($M = 0.43$, $SD = 0.35$) en in populaire kranten ($M = 0.19$, $SD = 0.18$), verschilt significant: $t(130.07) = 5.77$, $p < .001$. Ook bij het verschil in het gebruik van anti-woke in kwaliteitskranten ($M = 0.03$, $SD = 0.05$) en populaire kranten ($M = 0.01$, $SD = 0.02$), is significantie gevonden: $t(105.27) = 4.15$, $p < .001$.

In de figuur is te zien dat anti-woke iets na 2021 een beetje gebruikt begint te worden, en dan vanaf 2023 een relatief grote piek doormaakt en daarna consistent iets hoger blijft. Dit komt enigszins overeen met bevindingen in het onderzoek van Duffy et al. in Engeland, waar anti-woke ook pas rond 2022 genoemd begon te worden (2023, p. 9). Alleen vindt deze omslag in Nederlandse kranten iets later plaats. Ook valt op dat de grafiek eindigt op een groeimoment, bij zowel anti-woke als woke. Dit kan erop wijzen dat de groei en verspreiding van het gebruik van deze term nog steeds gaande is.

Verder lijkt in figuur 1 een trend waarneembaar te zijn, waarbij het gebruik van woke populaire en kwaliteitskranten op dezelfde momenten pieken en dalen laten zien. Om te meten of er ook daadwerkelijk een significante correlatie bestaat tussen de hoeveelheid nieuws die populaire en kwaliteitskranten uitbrengen waarin woke wordt benoemd, is een Pearson's correlatietest uitgevoerd.

Hieruit bleek dat de correlatie significant en positief was, $r(88) = .89, p < .001$. Hieruit valt op te maken dat woke bij zowel populaire als kwaliteitskranten op dezelfde momenten meer aandacht verkreeg dan op andere momenten, en dat ze woke daarmee in dezelfde periodes als nieuwswaardig hebben beschouwd. Dit, in combinatie met de bevinding dat die nieuwswaardigheid toenemend is geweest over tijd, is een kenmerk van epistemic appropriation. Kranten weerspiegelen en versterken de toenemende bekendheid en gebruik van de term woke onder een breder publiek, wat betekent dat de term de originele doelgroep ontstegen is en zich een weg heeft gevonden naar de dominante cultuur.

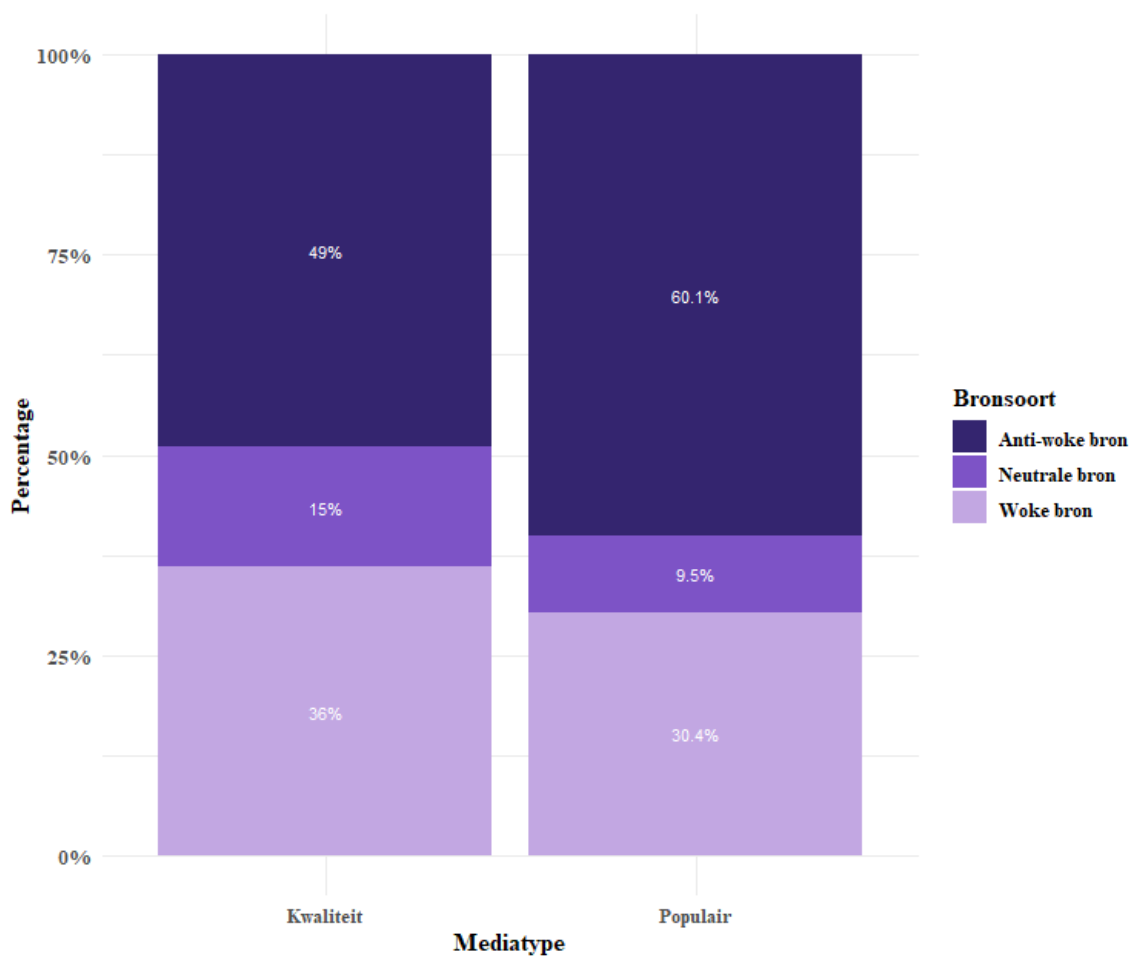
Hiermee kan een antwoord geformuleerd worden op DV1, die vraagt in hoeverre er een ontwikkeling te zien zou zijn in de hoeveelheid waarin Nederlandse populaire en kwaliteitskranten schrijven over woke en anti-woke vanaf 2018 tot en met april 2025. Uit deze analyse is gebleken dat er een significante toename heeft plaatsgevonden over tijd in zowel het gebruik van woke als anti-woke in beide type kranten, en dat kwaliteitskranten de term woke gedurende de hele periode significant vaker gebruiken. Aangezien woke en anti-woke tijdens de onderzoeksperiode gebruikt zijn door voornamelijk rechtse, populistische politici (Hogeling, 2025), kan dit aansluiten bij het onderzoek van Othman en Tiung (2009, p. 204), waarin gesteld wordt dat kwaliteitskranten meer schrijven over nieuwswaarden als de machtselite. Opvallend is ook dat anti-woke enkel benoemd wordt in artikelen waar ook woke in voorkomt. Dit kan betekenen dat woke nieuwswaardiger is dan anti-woke, maar het is ook goed mogelijk dat anti-woke zodanig gezien wordt als een onderdeel van het onderwerp “woke”, dat het daarom altijd in combinatie met elkaar wordt gebruikt. De handmatige analyses die zich richten op het onderwerp aan de hand van frames, zullen hier meer duidelijkheid over geven.

4.2 Brongebruik rondom woke

Een andere manier waarop epistemic appropriation naar voren kan komen in de media, is via het gebruik van verschillende soorten bronnen om het over woke en anti-woke te hebben. Door voornamelijk bronnen aan te halen die waarschijnlijk een negatieve interpretatie van woke zullen hebben, zoals bijvoorbeeld een lid van de PVV, is de kans groter dat een vervormde versie van de betekenis van woke aangehaald zal worden. Als daarentegen een minderheid over woke mag spreken, zoals een queer iemand of iemand van kleur, of iemand waarvan verwacht kan worden dat ze het op zullen nemen voor minderheden, zoals een progressieve activist of een lid van BIJ1, is de kans groter dat woke vanuit de originele betekenis of op een positieve manier wordt belicht. Het gebruik van neutrale bronnen, zoals onderzoeken of woordenboeken, kan bijdragen aan een evenwichtige en feitelijke representatie van woke. Bij epistemic appropriation wordt de originele betekenis van een woord wat origineel aan een bepaalde groep toebehoorde, zodanig bekend en vervormd dat de originele betekenis verdwijnt en een andere, uiteindelijk vaak negatieve betekenis het overneemt (Allen, 2023). Het gebruik

van voornamelijk anti-woke bronnen kan er om die reden op wijzen dat de media bijdragen aan de epistemic appropriation van woke.

Om het brongebruik te onderzoeken, is een handmatige inhoudsanalyse uitgevoerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in het gebruik van woke-bronnen, anti-woke bronnen en neutrale bronnen. De bronnen zijn per definitie ingedeeld op hun positieve al dan niet negatieve standpunten rondom woke, maar op de functie die ze vervullen in het artikel. Als bijvoorbeeld iemand met een achtergrond in genderstudies gevraagd wordt om een mening te geven over woke en die mening blijkt negatief, wordt dit nog steeds gezien als een woke-bron, aangezien de schrijver van het artikel deze bron heeft geselecteerd vanwege hun affiniteit met minderheden en ongelijkheid. Een volledig overzicht van de codeerinstructie is te vinden in bijlage 7.2.

Figuur 2. De procentuele verdeling van verschillende bronnen per mediatype.

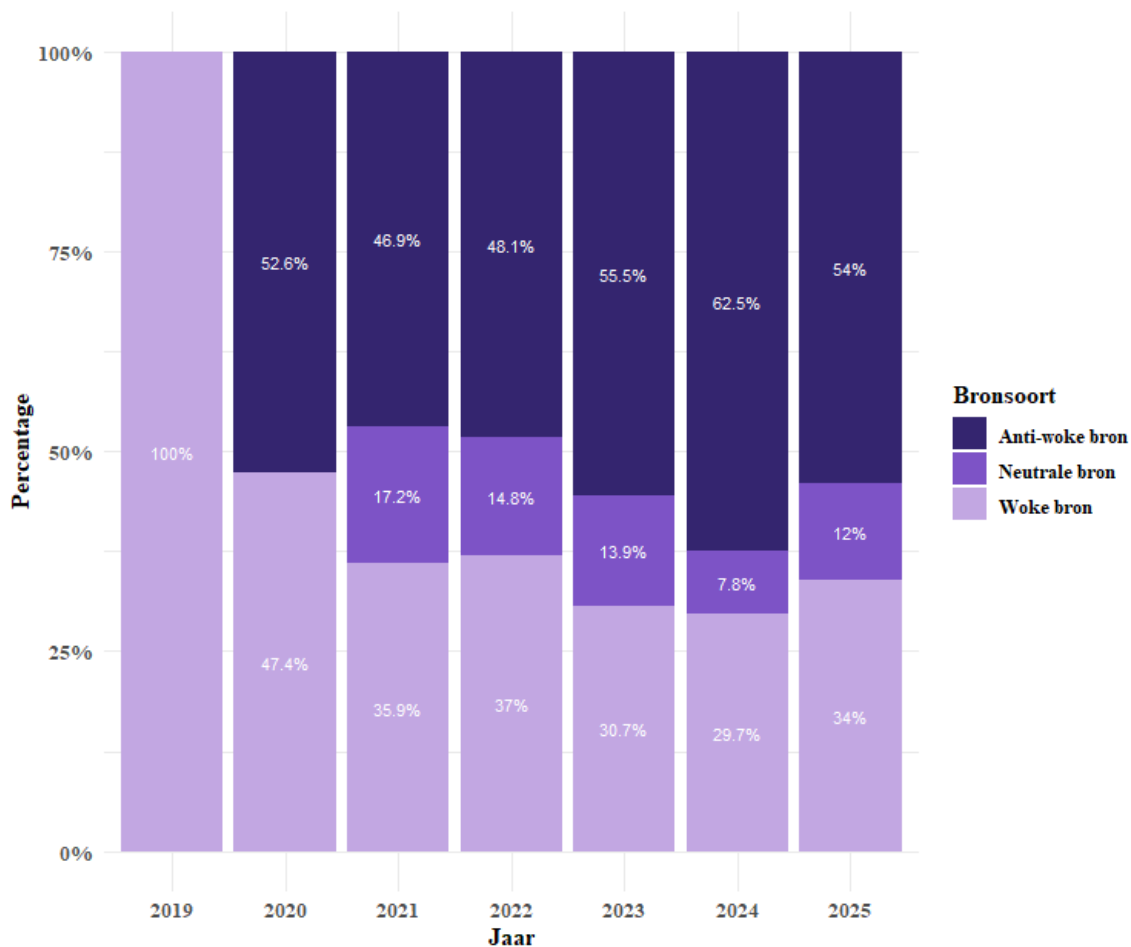
Er zijn 483 artikelen gecodeerd, waarvan 372 gebruik maakten van een bron om iets gerelateerd aan woke te zeggen. Zowel in populaire als in kwaliteitskranten, is het percentage artikelen waarbij anti-woke bronnen worden aangehaald, groter dan dat van woke of neutrale bronnen. Wel is te zien dat kwaliteitskranten een lager percentage anti-woke bronnen gebruiken dan populaire kranten, en relatief

30

meer woke en neutrale bronnen. Dit verschil is gevisualiseerd in figuur 2 en is ook significant gebleken uit een Chi-kwadraat test: $\chi^2(2, N = 534) = 6.00, p = .050$. Hieruit blijkt dat er een significant verband bestaat tussen het soort media en de bronverdeling die ze hanteren. Vervolgens is per bronsoort een Chi-kwadraat test gedaan. Hieruit blijkt dat het gebruik van anti-woke bronnen tussen populaire en kwaliteitskranten niet significant verschilt ($\chi^2(1, N = 371) = 0.00, p = 0.98$), maar het gebruik van woke bronnen ($\chi^2(1, N = 371) = 8.43, p = 0.004$) en van neutrale bronnen ($\chi^2(1, N = 371) = 5.61, p = 0.018$) allebei wel. Daaruit kan worden opgemaakt dat populaire kranten significant minder gebruik maken van woke bronnen en neutrale bronnen dan kwaliteitskranten. Dit wijst op een hogere aanwezigheid van epistemic appropriation bij populaire kranten in vergelijking met kwaliteitskranten. Dit sluit aan bij een onderzoek van Mazzoleni, die concludeerde dat populaire kranten eerder toegeven aan populistische retoriek dan kwaliteitskranten (2008, p. 52). Blijkbaar geldt dit ook bij de bronselectie van Nederlandse kranten rondom woke, en geven populaire kranten eerder aandacht aan bronnen die waarschijnlijk een anti-woke perspectief zullen belichten.

Opvallend is dat het veel dezelfde anti-woke bronnen waren die herhaaldelijk aangehaald werden. Vaak werden zij benoemd om woke te definiëren vanuit hun negatieve perspectief, waardoor dat perspectief in het artikel terecht komt zonder dat de schrijver zelf een omschrijving moet kiezen. Dit noemen Dhoest en Paulussen “primary definers” (2024, p.14). Zo kwamen de uitspraken van Dilan Yesilgöz over woke, waarin ze onder meer zei het als een bedreiging voor de rechtsstaat te zien (Groot, 2022), in meerdere artikelen voor. Hetzelfde geldt voor hoogleraar Laurens Buijs, die zich heeft gemeld als klokkenluider bij de UvA vanwege de, in zijn ogen, geradicaliseerde en belemmerende ‘woke’-cultuur, die via “politieke correctheid en dogmatische linkse ideologie” het onafhankelijke onderzoek en onderwijs op de universiteit onmogelijk zou maken (Goudsmit, 2023). In deze gevallen wordt één specifieke uitspraak in meerdere artikelen aangehaald, omdat het nieuwswaardig blijft of er een update is. Een ander voorbeeld van een anti-woke bron die regelmatig voorbij komt, is filosoof Floris van den Berg, die het anti-woke boek “Wokabulary” heeft geschreven (Boon, 2022). Dergelijke mensen worden uitgenodigd of aangehaald vanwege hun uitgesproken en kritische perspectief op woke en blijven daarom relevant. Dergelijke trends in specifieke bronnen die herhaaldelijk worden aangehaald vanwege hun positieve woke-perspectief waren niet zo prominent aanwezig. Dit komt overeen met de “indexing theory” van Bennett, waarbij bepaalde bekende of machtige stemmen vaker in het nieuws komen dan anderen (2019). Dit kan ervoor zorgen dat minderheden en hun voorvechters minder vaak aan het woord komen, en in het geval van woke blijkt dat inderdaad te zijn gebeurd.

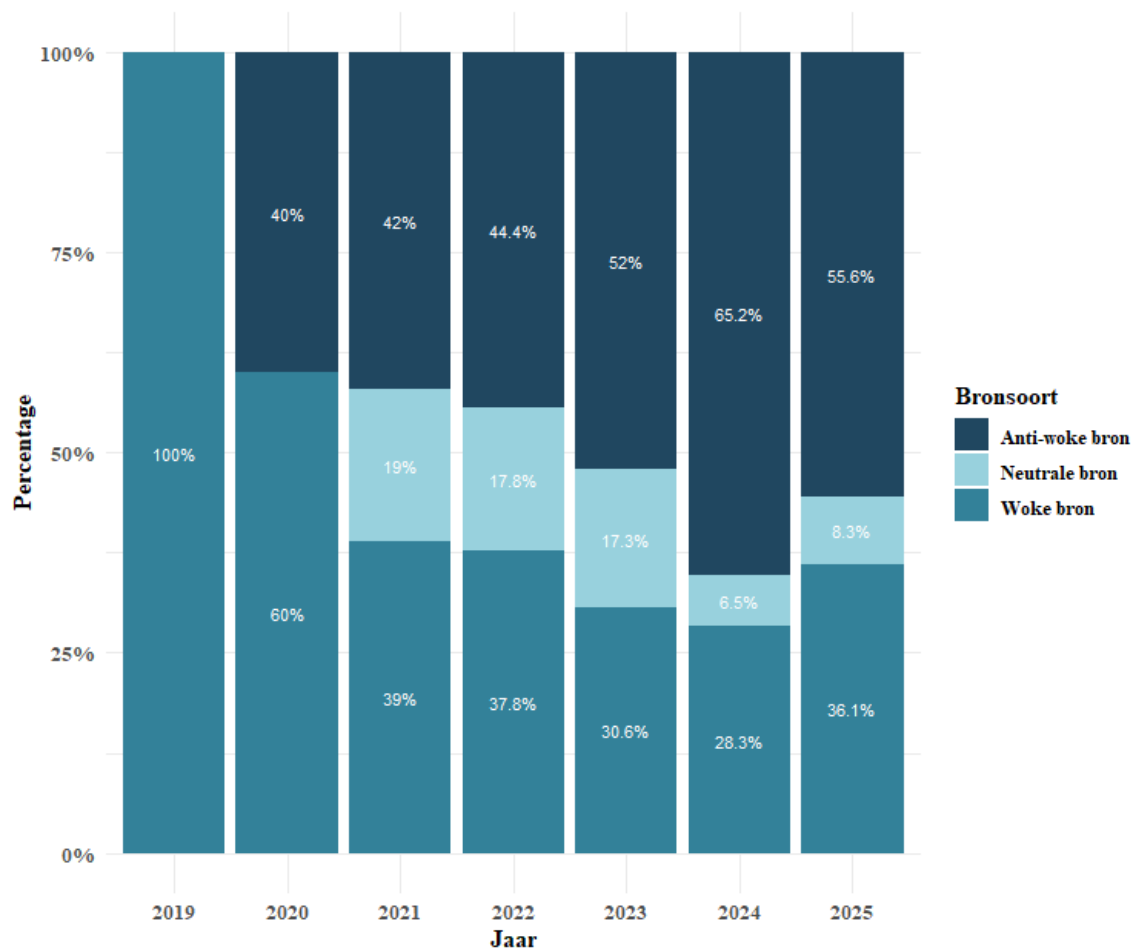
Omdat epistemic appropriation in principe in fases verloopt, is het interessant om de ontwikkeling over tijd te onderzoeken om te zien of de bronverdeling over de jaren veranderd is. Dit is gevisualiseerd in figuur 3.

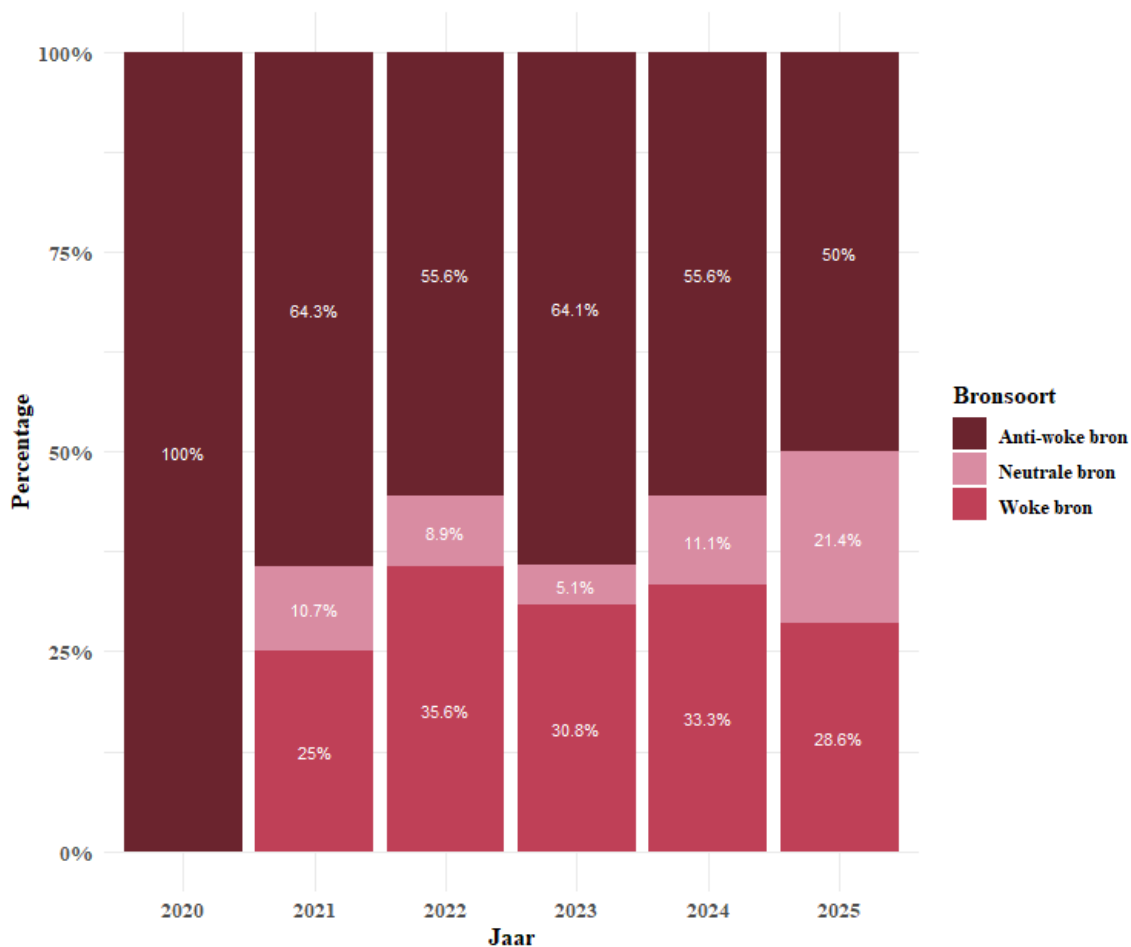
Figuur 3. De procentuele verdeling van verschillende bronnen per jaar.

In figuur 3 is een dalende lijn te zien dat het aandeel artikelen waarin een woke bron is gebruikt. Alleen in 2021 en 2022 blijft het aandeel ongeveer gelijk en in 2025 is een stijging te zien. Hierbij moet wel vermeld worden dat in 2019 slechts één artikel is aangehaald waarin een bron is gebruikt om iets te zeggen over woke. Een soortgelijke ontwikkeling, een toename in anti-woke bronnen en een afname in woke bronnen, is te zien bij de verdeling over tijd bij enkel kwaliteitskranten (figuur 4). Dit wijst op de aanwezigheid van epistemic appropriation, omdat te zien is dat over tijd steeds minder aandacht komt voor de mensen die woke origineel begonnen te gebruiken, en meer voor mensen van de dominante cultuur. Door die mensen meer aan te halen, raakt de term haar connectie met de originele gebruikers kwijt en wordt de term algemener, totdat het niet meer bruikbaar is voor de originele groep en een negatieve connotatie heeft gekregen (Williams, 2022). Dit komt overeen met het onderzoek van van Hoof et al. (2014, pp. 676-677), waarin staat dat de opkomst van populistische partijen vaak hand in hand gaat met een toename in aandacht voor partijen, vaak populistische, die niet in de coalitie zitten. In figuur 3 en 4 is ook te zien dat het aandeel anti-woke bronnen in 2025 afgenomen is, die daarmee verklaard kan worden aangezien halverwege 2024 een kabinet aantrad met de populistische PVV, waarmee ze in de coalitie kwamen. Bij populaire kranten verloopt dit anders, daar valt op dat vanaf 2021

al relatief weinig woke bronnen zijn gebruikt (figuur 5). De verdeling van de bronnen blijft daarbij gelijk over tijd. Dit zou verklaard kunnen worden door de lagere hoeveelheid artikelen die voor populaire kranten meegenomen zijn.

Figuur 4. De procentuele verdeling van verschillende bronnen per jaar bij kwaliteitskranten.

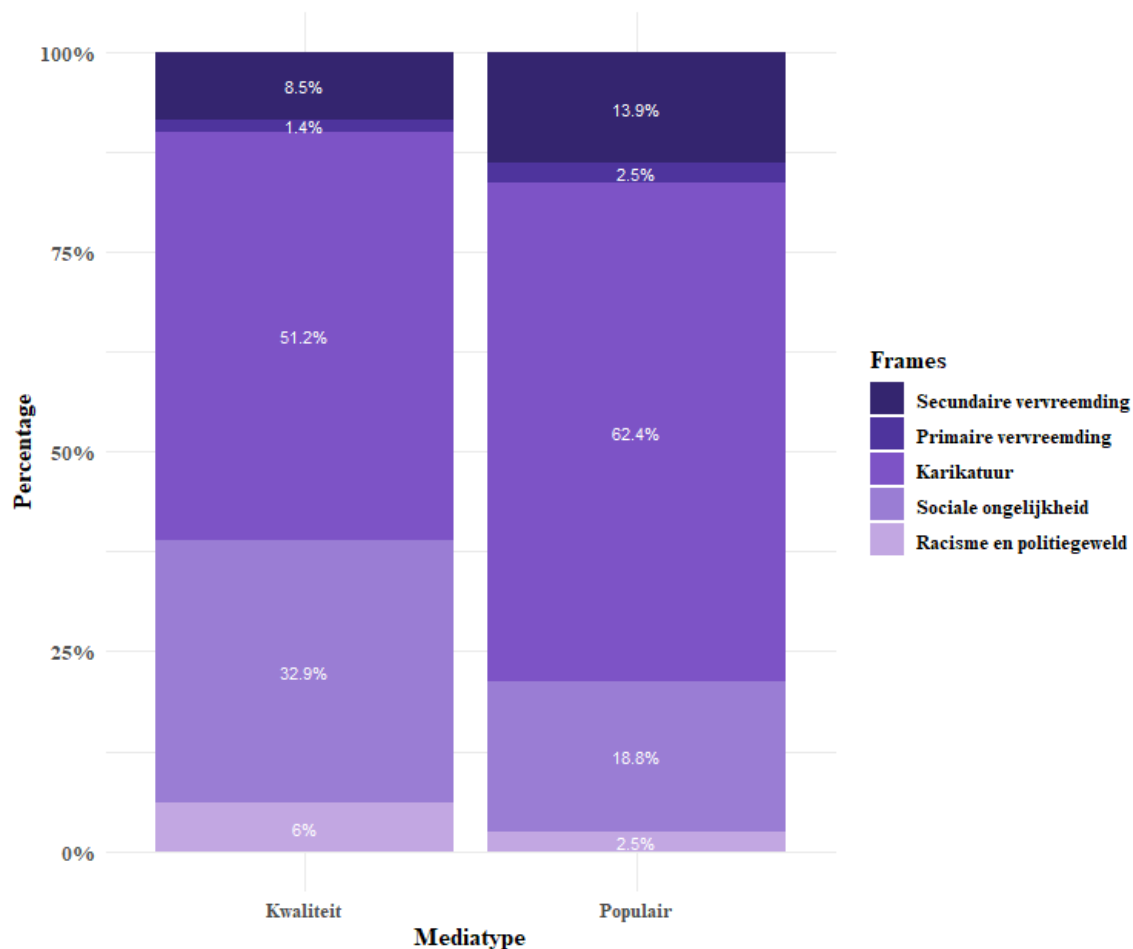
Figuur 5. De procentuele verdeling van verschillende bronnen per jaar bij populaire kranten.

Al met al kan DV2, die vroeg in hoeverre anti-woke en woke bronnen worden aangehaald in Nederlandse kranten, met deze resultaten worden beantwoord. Hoewel er geen significant verschil naar voren is gekomen in de hoeveelheid anti-woke bronnen in populaire en kwaliteitskranten, is wel gebleken dat zowel neutrale als woke bronnen in significant meer artikelen worden gebruikt bij kwaliteitskranten dan bij populaire kranten. Wel is bij beide mediatypes het aandeel anti-woke bronnen al vanaf 2021 consistent het grootst. Dit wijst erop dat woke voornamelijk door mensen uit de dominante cultuur wordt omschreven, wat betekent dat de nieuwe, negatieve betekenis van woke prominenter aanwezig is en dus epistemic appropriation heeft plaatsgevonden (Davis, 2018, p. 705). Dit komt overeen met het onderzoek van Kroon et al. (2021), waarin wordt gesteld dat gemarginaliseerde groepen vaak minder gerepresenteerd worden in het nieuws, waardoor de groepen vanuit de dominante cultuur worden beschreven, wat vaak voor een negatiever perspectief op die groepen zorgt. Om die gebruikte perspectieven verder te onderzoeken, zijn de verschillende frames van waaruit woke wordt omschreven geanalyseerd.

4.3 De framing van woke

Nog een manier waarop epistemic appropriation kan plaatsvinden via de media, is aan de hand van framing. Framing is het presenteren van bepaalde feiten of gebeurtenissen op een bepaalde manier, waaruit duidelijk een bepaalde invalshoek of perspectief op de realiteit naar voren komt (Entman, 1993, p.52). Omdat epistemic appropriation gaat over het verschuiven van de betekenis en connotaties van een term, in dit geval woke, kan dit getoetst worden door te onderzoeken vanuit wat voor invalshoeken woke voornamelijk belicht wordt. Deze frames komen grotendeels overeen met de fases van epistemic appropriation zoals vastgesteld door Allen (2023), waardoor ze laten zien in hoeverre de ontwikkeling van de betekenis van woke over tijd overeen komt met de fases van epistemic appropriation.

Om dit te onderzoeken is ook gebruik gemaakt van een handmatige inhoudsanalyse. Hierbij is bij ieder artikel aangegeven welke frames wel en niet aanwezig waren. Het eerste frame is het racisme en politiegewelds-frame, waarbij woke gezien wordt volgens de originele betekenis als woord voor het bewust worden van systematisch racisme en/of politiegeweld tegen zwarte mensen. Bij het tweede frame, het sociale ongelijkheids-frame, heeft de eerste vorm van vervreemding al plaatsgevonden en wordt de term gezien als het bewust worden van sociaal onrecht tegenover minderheden over het algemeen, dus niet meer exclusief voor zwarte mensen. Vervolgens het karikatuur-frame, waarbij woke verder is losgekomen van de originele betekenis van het woord en een overdreven en negatieve karikatuur van zichzelf is geworden. Daarna komt het primaire vervreemdings-frame, waarbij de originele gebruikers van woke, de zwarte gemeenschap, het begrip afwijzen of niet meer erkennen vanwege de veranderde betekenis. Voor dit onderzoek wordt nog een extra frame gehanteerd, namelijk het secundaire vervreemdings-frame. In dit frame erkennen minderheden over het algemeen woke ook niet (meer) als de bewustwording van systematisch racisme of andere vormen van ongelijkheid. Hierbij zou dus de eerste vervreemde betekenis van woke, ook al vervreemd zijn. Een volledig overzicht van de codeerinstructies voor de frames is terug te vinden in bijlage 7.2.

Figuur 6. De procentuele verdeling van verschillende bronnen per mediatype.

Uit het handmatig coderen van de 438 artikelen is gebleken dat er 414 artikelen zijn waarin iets inhoudelijks over woke is gezegd en dus een frame voorkomt. In figuur 6 is duidelijk af te lezen dat het karikatuur-frame het vaakst voorkomt bij zowel kwaliteitskranten als populaire kranten, maar dat het bij populaire kranten een nog hoger aandeel betreft dan bij kwaliteitskranten. Daarbij is het aandeel van het sociale ongelijkheids-frame bij allebei de mediatypes daarna de grootste, maar bij populaire kranten is dit aandeel minder. Het aandeel van de overige frames is verder in vergelijking bij beide types erg klein, maar opvallend is dat het percentage van het racisme en politiegewelds-frame bij populaire kranten iets lager ligt dan bij kwaliteitskranten, en beide vervreemdings-frames hebben komen in een hoger percentage voor bij populaire kranten. Bij het racisme en politiegewelds-frame heeft geen vervreemding, oftewel epistemic appropriation, plaatsgevonden, terwijl de karikatuur- en vervreemdingsfases verder in het proces van epistemic appropriation zitten en in principe hand in hand gaan met een negatieve houding tegenover woke. Dit zou erop kunnen wijzen dat het proces van epistemic appropriation bij populaire kranten verder is dan bij kwaliteitskranten. Om te testen of er een significant verband bestaat tussen het mediatype en de verdeling van de voorkomende frames, is een Chi-kwadraattest gedaan: $\chi^2(4, N = 686) = 21.56, p < .001$. Hieruit blijkt dat er inderdaad sprake is van een significant verband.

Tabel 4.1. De significantiegegevens van ieder frame op basis van een Chi-kwadraattest.

Frame	Chi-kwadraattest
Racisme en politiegeweld	$\chi^2(1, N = 414) = 4.21, p = .040$
Sociale ongelijkheid	$\chi^2(1, N = 414) = 26.36, p < .001$
Karikatuur	$\chi^2(1, N = 414) = 4.98, p = .026$
Primaire vervreemding	$\chi^2(1, N = 414) = 0.18, p = .672$
Secundaire vervreemding	$\chi^2(1, N = 414) = 2.42, p = .120$

Ook is er een significantietest uitgevoerd op het verband tussen ieder individueel frame en het mediatype, de gegevens daarvan zijn af te lezen in tabel 4.1. Uit deze testen blijkt dat de frames racisme en politiegeweld, sociale ongelijkheid en karikatuur significant zijn. Dit geldt niet voor de vervreemdings-frames. Dit zou deels verklaard kunnen worden door de lage hoeveelheid artikelen waarin die frames voor bleken te komen. Ook wijst dit erop dat mogelijk de vervreemdingsfase van epistemic appropriation niet zo duidelijk naar voren komt in de media, omdat het redelijk specifiek is. Het onderwerp woke komt regelmatig aan bod, maar het gebeurt minder vaak dat specifiek iemand uit de zwarte gemeenschap wordt gevraagd over hun mening over woke, en dat er bij die persoon dan ook sprake van vervreemding is. Hieraan gekoppeld zit dat stemmen van minderheden überhaupt minder vaak in het nieuws komen, zoals gebleken uit onderzoek van Trappel en Tomaz (2021, p. 11), Kroon et al. (2021), en uit het brongebruik in dit onderzoek, zoals af te lezen in figuur 2. Hierdoor is het logisch dat de vervreemdings-frames minder vaak voor zijn gekomen.

Dat de betekenis van woke te betwisten valt, werd zeker duidelijk in de artikelen. Zoals bijvoorbeeld in een artikel over een evaluatie van D66, waaruit blijkt dat kiezers de partij “te betweterig en te woke” vinden (Bhikie, 2024). Hierin wordt echter niet duidelijk gespecificeerd wat precies onder woke wordt verstaan, buiten dat het iets te maken heeft met racisme en discriminatie. Ook in artikelen zoals deze, over een orkest die probeert mee te gaan met de tijd door een “woke Zauberflöte” te maken, dragen bij aan de onduidelijkheid rondom de term (Lint, 2021). Woke komt namelijk buiten de titel geen enkele keer voor in de tekst en daardoor staat het niet vast wat de term exact betekent in de ogen van de schrijver. De term lijkt op die manier gebruikt te worden om aandacht te trekken van de lezer vanwege de hoge nieuwswaardigheid die aan woke gekoppeld zit en wordt gebruikt alsof de betekenis algemeen bekend zou moeten zijn. Uit verschillende artikelen, zoals deze met de volgende uitspraken van Dilan Yesilgöz, blijkt echter dat dat niet het geval is: “Strijden voor gelijke rechten heeft helemaal niets met ‘woke’ te maken” en “ik heb het hier expliciet niet over emancipatiebewegingen die pleiten voor gelijke rechten en inclusie. Die hebben uiteraard mijn steun” (Hogeling, 2025). Hierin wordt de scheiding tussen de originele betekenis van woke en de nieuwe, negatieve associaties die ermee gemaakt worden, zeer

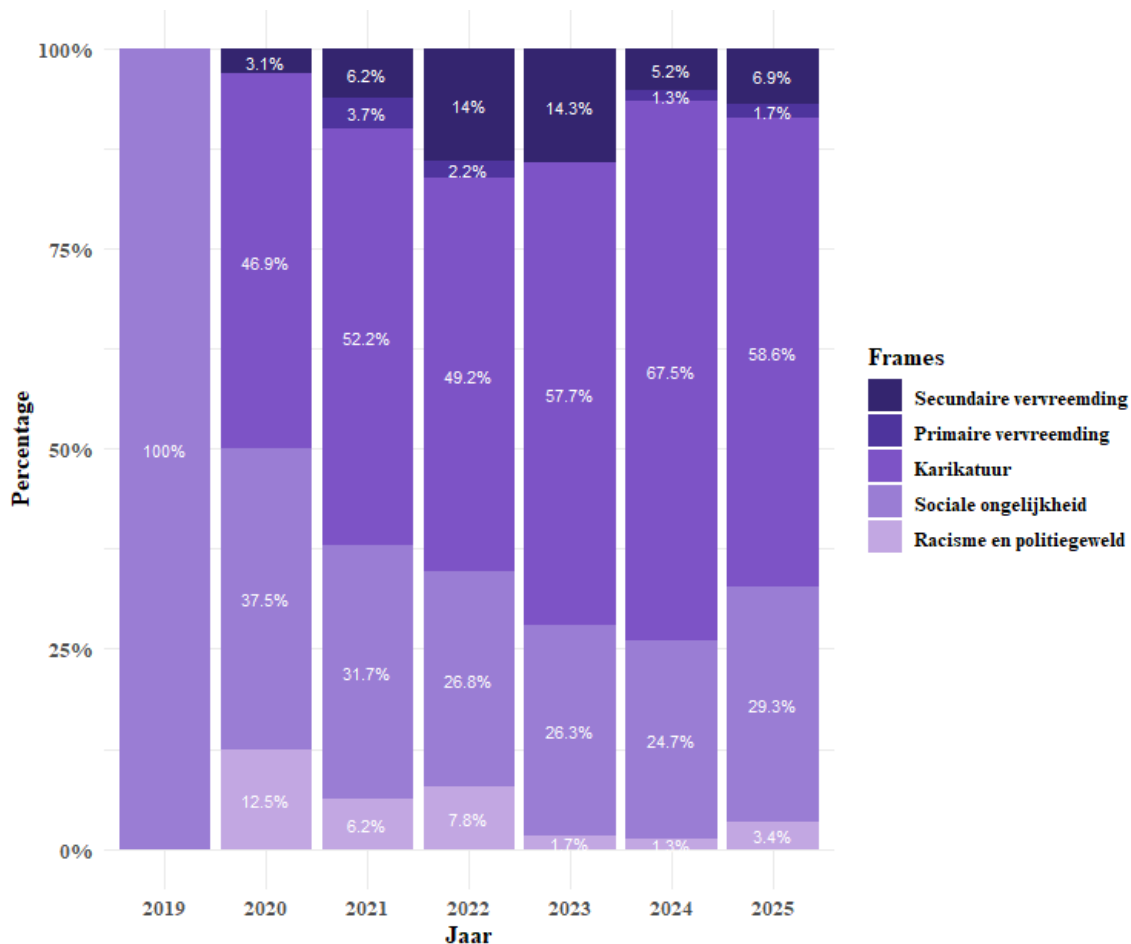
duidelijk en is een schoolvoorbeeld voor epistemic appropriation. In datzelfde artikel wordt geschreven dat je de manier waarop het woord van gemarginaliseerde groepen is afgenomen, “bijna cultural appropriation zou noemen”.

In veel van de artikelen waarin het karikatuur-frame voorkomt, was dit vanwege de framing rondom woke als een bedreiging voor de individuele vrijheid en verstikkend werkt in de levens van mensen. Zo bijvoorbeeld in dit artikel, waarin wordt gesproken over het “woke-spook” (Verburg, 2025). Hierbij is woke een soort boeman die het gedrag van mensen controleert, in dit geval door Beyoncé op de vingers te tikken vanwege haar gebruik van het woord “spaz”, verwijzend naar “spastisch”. Voorvechters van mensen met een beperking vonden dat beledigend en Beyoncé besloot het lied opnieuw op te nemen. Anderen vinden het juist onzin dat ze zich aanpast aan dit “woke-spook”, en zij vinden in dit geval dat in kunst alles gezegd moet kunnen worden. Het kritiekpunt dat woke ervoor zorgt dat men “ook niks meer mag zeggen”, en dat er te strenge gedragsregels bestaan rondom taal, kwam vaker naar voren (Algemeen Dagblad, 2022; Houwink ten Cate, 2024). Ook in een ingezonden bericht van een lezer over aanpassingen aan oude boeken van onder meer Roald Dahl komt dit duidelijk naar voren. De inzender vergelijkt de woke-beweging met de “Newspeak” uit het boek 1984 van George Orwell, waarbij de overheid de taal zodanig inperkte totdat het niet langer mogelijk was om dingen in woorden uit te drukken die tegen de ideologie van de overheid gingen.

Tegelijkertijd staat tegenover deze denkwijze ook een tegenargument. Zo bijvoorbeeld in een artikel genaamd “Woke is geen spook. Het verzet ertegen wel” (Brillenburg Wurth, 2023). In dit artikel haalt zij Amerikaanse wetten aan die het docenten verbieden om les te geven over “Critical Race Theory” en “Queer Theory”, theorieën die onder meer kijken naar de manieren waarop vooroordelen en discriminatie de werkelijkheid beïnvloeden. Daarbij wordt betoogd dat het echte gevaar juist de tegenbeweging tegen woke is, en zorgt voor een autoritaire staatsvorm die pluriformiteit niet verdraagt. Hierbij aansluitend komt in een ander artikel naar voren dat de Trump-administratie het gebruik van woorden die zij associëren met “woke” bij overheidsinstellingen verbieden. Denk hierbij aan “transgender” of “genderneutraal” (Jong, 2025). Dit wijst op een punt dat ook in een ander artikel gemaakt wordt, namelijk dat hoewel de strijd voor diversiteit wellicht voor sommige mensen wat krampachtig overkomt, “radicale woke-aanhangers een kleine minderheid vormen in een maatschappelijk landschap waarin witte, heteroseksuele mannen nog steeds de meeste macht hebben en seksisme en racisme nog lang niet zijn uitgebannen” (Linnemann, 2021). “Maar dat mag je niet meer zeggen, tegenwoordig” grapt Linnemann er nog achteraan. Uit de besproken artikelen blijkt dat anti-woke inderdaad een reëlere mogelijkheid heeft om het taalgebruik van mensen in te perken en dat dat op sommige manieren al gebeurt. Op het moment dat er wel ophef ontstaat over iets wat iemand “verkeerd” heeft gezegd, zijn de consequenties daarvan vaak niet blijvend. Dit komt naar voren in een artikel over Johan Derksen die zijn beklag doet over de “woke- en cancelcultuur” die hem monddood

zouden maken, en concludeert “er is geen plaats meer voor Johan Derksen” (Algemeen Dagblad, 2022). In het artikel wordt echter benadrukt dat hoewel Derksen wel eens van televisie verdwijnt, hij ook steeds weer terugkomt en in dit geval zelfs de keuze om weg te gaan en hoe zelf heeft kunnen maken. Het standpunt dat er geen plaats meer is voor tegenstanders van woke in de wereld en dat ze niks meer mogen zeggen, vindt ook in dit onderzoek geen ondersteuning. Eerder is al gebleken dat anti-woke bronnen vaker voorkomen dan woke bronnen, en ook bij de framing komt het karikatuur-frame het vaakst voor van alle andere frames. Daarnaast blijkt uit een vergelijking tussen het karikatuurframe en het tweede meest-voorkomende frame, sociale ongelijkheid, dat er 213 artikelen waren waarin alleen het karikatuur-frame voorkomt en niet het sociale ongelijkheids-frame, en slechts 36 waarbij het omgekeerde waar is. Verder zijn er nog 161 waarbij beide frames aanwezig zijn. Dit toont aan dat het anti-woke sentiment in de artikelen veel sterker vertegenwoordigt is dan een positiever woke geluid. Dit wijst er ook op dat artikelen waarin een sociale ongelijkheids-frame voorkomt gemiddeld genuanceerder zijn dan artikelen waarin een karikatuur-frame voorkomt, aangezien ze meerdere perspectieven belichten. Ook kan dit aantonen dat anti-woke in het bijzonder door kranten gezien wordt als nieuwswaardig.

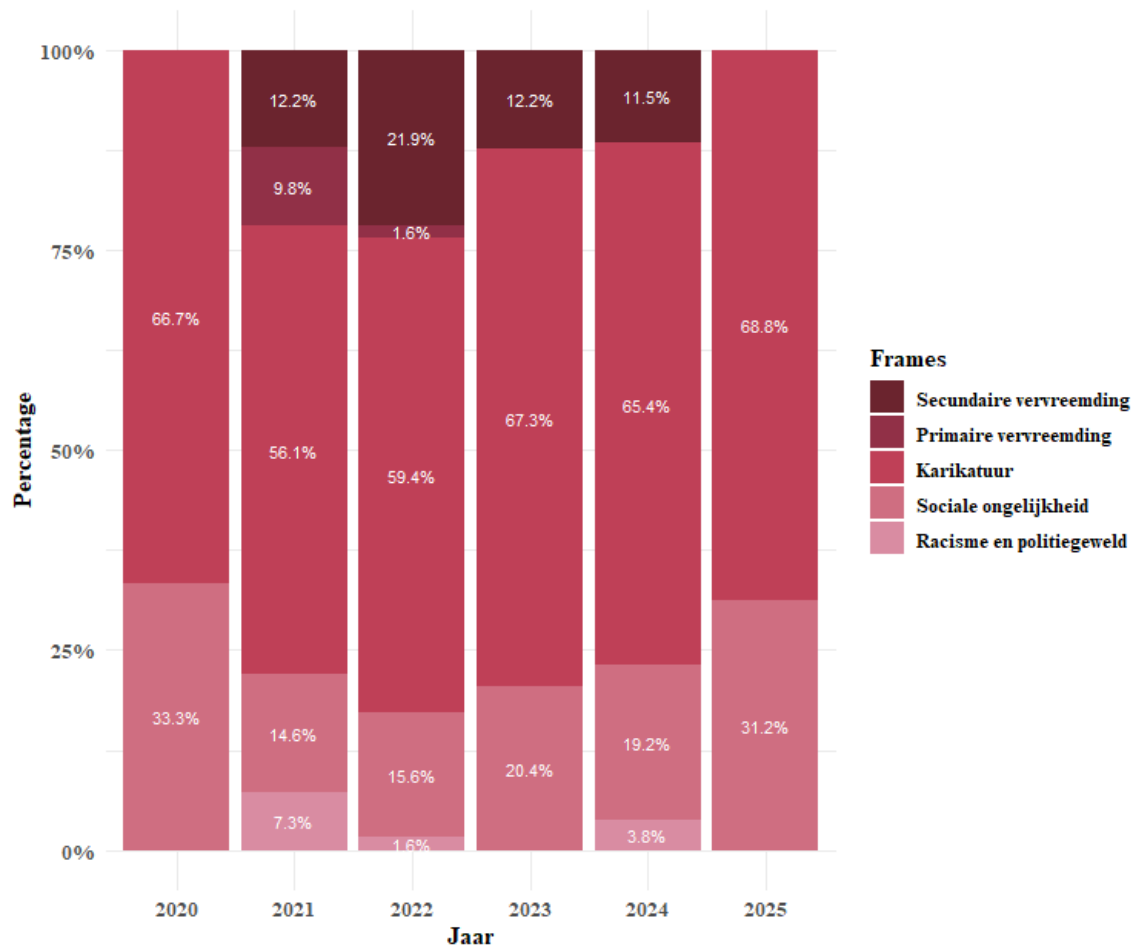
Net als bij de analyse van de bronnen, is het ook belangrijk voor het analyseren van de framing om de ontwikkeling over tijd te bekijken. Zo kan worden gekeken of het proces van epistemic appropriation in de framing verloopt op een soortgelijke manier als omschreven in het onderzoek van Allen (2023). Hoe deze verdeling eruit zien over alle gecodeerde artikelen, is gevisualiseerd in figuur 7.

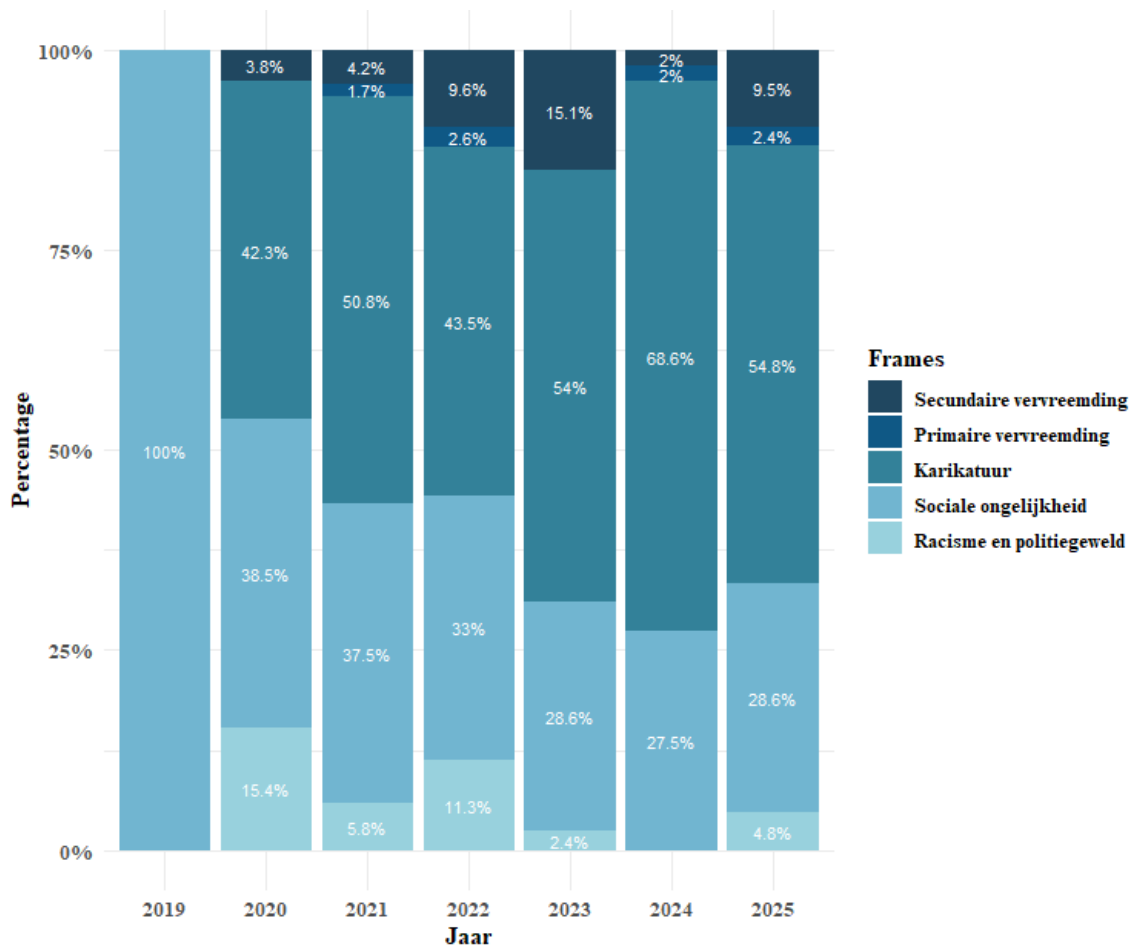
Figuur 7. De procentuele verdeling van verschillende frames per jaar.

In figuur 7 is te zien dat er een stijgende lijn zit in de aanwezigheid van anti-woke frames, namelijk karikatuur, primaire en secundaire vervreemding. Voornamelijk het karikatuur-frame groeit jaarlijks met relatief grote stappen. De woke frames, sociale ongelijkheid en racisme en politiegeweld nemen juist af. In 2025 lijkt daar verandering in te komen en groeit het aandeel woke frames voor het eerst weer in combinatie met een daling van het karikatuur-frame. Dit zou kunnen duiden op het begin van een breuk in de trend. In figuur 8 is af te lezen hoe deze ontwikkeling over tijd gebeurde bij populaire kranten en die figuur schetst een ander beeld. Bij populaire kranten wordt het karikatuur-frame relatief gezien consistent vaker vastgesteld dan bij de algemene figuur 7, maar hier is vanaf 2022 al wel een stijgende lijn te zien in het aandeel van de woke frames. Dit is ook in figuur 9, waar het verloop over tijd bij kwaliteitskranten is weergegeven, niet het geval. Daar blijft de lijn overwegend dalen tot 2025, zoals ook in figuur 7 te zien was. Kwaliteitskranten beginnen dus met een stuk meer aandacht voor woke frames en populaire kranten voor anti-woke frames, maar in 2025 ontmoeten de twee statistieken elkaar en is de verdeling bijna hetzelfde. Hierbij zou gezegd kunnen worden dat epistemic appropriation plaatsvindt bij beide krantentypes, maar bij populaire kranten was die appropriation sterker aanwezig in het begin en werd het steeds beter, terwijl kwaliteitskranten begonnen met een redelijk gelijk beeld en

waarbij epistemic appropriation meer volgens de fases van Allen is verlopen (2023). Wat overigens uit al deze figuren blijkt, is dat de vervreemdingsframes niet in een bepaalde trend lopen. Ook hier blijkt dus dat die fase van Allen minder goed naar voren komt in nieuwsmedia.

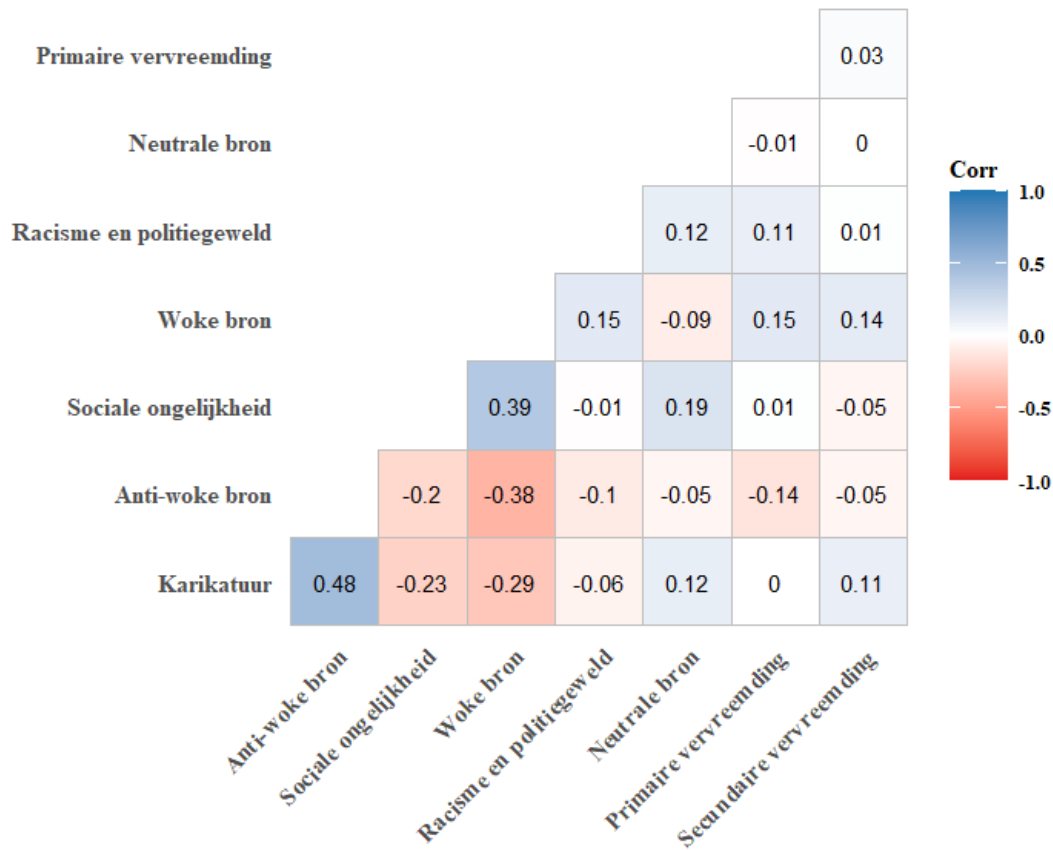

Figuur 8. De procentuele verdeling van verschillende frames per jaar bij populaire kranten.

Figuur 9. De procentuele verdeling van verschillende frames per jaar bij kwaliteitskranten.

Verder is de correlatie nog onderzocht tussen de verschillende frames en bronnen, om te kijken welke vaak wel of juist niet met elkaar samen voorkomen. Dit is gevisualiseerd in de correlatiematrix in figuur 10. Hierin is te zien dat de sterkste correlatie bestaat tussen het karikatuur-frame en de anti-woke bron, en die is ook significant: $r(371) = .48, p < .001$. Dat is logisch, aangezien anti-woke bronnen er vaak een anti-woke mening op na houden en die ook zullen ventileren op het moment dat ze in de krant komen over een onderwerp rondom woke. Hetzelfde principe geldt voor de correlatie tussen het sociale ongelijkheids-frame en de woke bron: $r(371) = .39, p < .001$. Ook komt hier naar voren dat woke en anti-woke bronnen een negatieve correlatie met elkaar hebben, blijkbaar komen deze niet vaak samen voor: $r(371) = -.38, p < .001$. Aan de rechterkant van de matrix is af te lezen dat de correlaties minder sterk of helemaal niet aanwezig zijn.

Figuur 10. Correlatiematrix die aangeeft welke frames en bronnen vaak wel en niet samen voorkomen.

Met dit alles kan DV3, die vroeg in hoeverre er een verandering te herkennen is in het gebruik van frames rondom epistemic appropriation in artikelen over woke en anti-woke in Nederlandse kranten, beantwoord worden. Epistemic appropriation, zoals gedefinieerd in het onderzoek van Davis (2018, p. 705), is het geïntegreerd raken van een term die oorspronkelijk afkomstig is van een gemarginaliseerde groep, in de dominante cultuur op een andere manier dan hoe het van origine werd gebruikt. Uit deze resultaten blijkt dat epistemic appropriation bij zowel populaire als kwaliteitskranten plaatsvindt, aangezien het racisme en politiegeweld-frame bij beide krantensoorten nauwelijks voorkomt. De eerste vervreemdingsfase, aangeduid met het sociale ongelijkheids-frame, ziet woke nog als een positief iets en komt al een stuk vaker voor, maar lang niet zo vaak als het karikatuur-frame, opvolgende fase en de eerste die woke als een negatieve ontwikkeling ziet. Het karikatuur-frame, in combinatie met de beide vervreemdings-frames, zijn het vaakst herkent in de artikelen en dat wijst erop dat de epistemic appropriation van woke de karikatuur-fase heeft bereikt en woke als een negatief of gevaarlijk iets ziet. Opvallend is dat dit bij populaire kranten sterker speelt dan bij kwaliteitskranten. De vervreemdingsfase is in vergelijking met het karikatuur-frame en sociale ongelijkheids-frame niet prominent aanwezig, het zou kunnen dat die fase later nog meer bereikt wordt, maar zoals eerder bij het bronnenonderzoek ook

al besproken is het ook mogelijk dat de uiting van epistemic appropriation in kranten bij de karikatuur-fase tot stilstand komt.

De algemene ontwikkeling over tijd, zoals die ook terug te vinden is bij kwaliteitskranten, is dat het aandeel aan anti-woke frames groeit over tijd en de woke frames afnemen. Die ontwikkeling loopt parallel aan de wereldwijde politieke beweging waarbij rechtse, conservatieve en populistische politici en hun ideologie steeds meer steun vinden onder de bevolking. Dit komt overeen met het onderzoek van Smith et al., waarin wordt gesteld dat het framen van woke als een gevaar of bedreiging, dus negatieve framing, meer overeen komt met conservatieve anti-woke idealen (2023, p. 528), terwijl de framing van woke als oplossing, dus positief, meer bij progressieve waarden past (2023, p. 513). Daarbij blijkt uit verschillende onderzoeken dat nieuws over populistische retoriek steeds vaker in het nieuws komen (Hameleers en Vliegenthart, 2020, p. 30; van Hoof et al., 2014, pp 676-677). In onderzoek van Mazzoleni (2008, p. 52) kwam echter naar voren dat populaire kranten meer aandacht hebben voor populistische ideologie dan kwaliteitskranten, en dat komt in dit onderzoek ook naar voren, maar op een opvallende manier. Hoewel het gemiddelde gebruik van framing over de periode van 2018 tot en met 2025 laat zien dat populaire kranten meer negatieve anti-woke frames gebruiken, is daarin een afname over tijd te zien. Het aandeel positieve woke-frames wordt niet hoger dan bij kwaliteitskranten, maar is in 2025 nagenoeg gelijk.

5. Conclusie

In deze thesis is de aanwezigheid van epistemic appropriation rondom de term woke in Nederlandse populaire en kwaliteitskranten onderzocht. Op basis van de verkregen resultaten, kan geconcludeerd worden dat daar inderdaad sprake van is. Om tot deze conclusie te komen, is gekeken naar de hoeveelheid van het nieuws dat is geselecteerd waarin woke en anti-woke voorkomt, de verdeling van het soort bronnen en van de verschillende frames die voorkomen in artikelen over woke.

Uit een automatische inhoudsanalyse een stijgende lijn naar voren gekomen in het gebruik van de termen woke en anti-woke. Hierbij kwam woke veruit het vaakst voor vergeleken met anti-woke, maar dat is geen directe afspiegeling voor de verhouding van positieve en negatieve perspectieven op woke die kranten hanteren. Het betekent alleen dat het concept in bekendheid en nieuwswaardigheid toeneemt. Het feit dat woke en anti-woke steeds vaker voorkomen, wijst wel duidelijk op de aanwezigheid van epistemic appropriation. De toenemende media-aandacht van de term is namelijk zowel een gevolg van, als een bijdragende factor aan de verspreiding van de term woke onder het algemene publiek. Doordat het begrip steeds meer in de dominante cultuur geworteld raakt, leren steeds meer mensen het kennen en verzwakt de connectie tussen woke en de originele gebruikers, de zwarte gemeenschap. Hierdoor is de kans groot dat de originele betekenis verandert van specifiek voor en door de zwarte gemeenschap, naar een algemenere versie ervan die slaat op meer mensen (Allen, 2023, pp 83-84; Davis, 2018, p. 705). Dit maakt het begrip nieuwswaardiger, vanwege de grotere relevantie (Harcup & O'Neill, 2017). Ook is er een verschil tussen populaire en kwaliteitskranten waargenomen. Hoewel er een positieve correlatie te zien is in het gebruik van woke in beide kranten, en ze de term dus op dezelfde momenten bijzonder nieuwswaardig of juist niet vonden, is ook gebleken dat kwaliteitskranten relatief meer over woke schrijven dan populaire kranten. Hetzelfde geldt voor anti-woke. Dit betekent dat kwaliteitskranten een sterkere mate van epistemic appropriation vertonen op het gebied van het gebruik van de term, maar dit zegt niet alles. De keuzes die gemaakt worden in de soorten bronnen die rondom de term gebruikt worden en de manieren waarop het onderwerp belicht worden, spelen daarin ook een belangrijke rol.

Een handmatige analyse naar het brongebruik rondom woke heeft aangetoond dat ongeveer de helft van de gebruikte bronnen bij kwaliteitskranten als anti-woke geclassificeerd zijn, en bij populaire kranten ligt dat percentage nog hoger, op 60.1%. Dit wijst erop dat kranten relatief minder aandacht hebben voor de stemmen van minderheden, ook niet als het gaat over een kwestie die daarmee te maken heeft, zoals woke. In plaats daarvan wordt er vaker een platform gegeven aan mensen van de dominante cultuur, die geen onderdeel zijn van de originele gemeenschap die de term bedacht heeft, en zelfs ook niet van andere groepen die zich gerepresenteerd zijn gaan voelen door het begrip woke, zoals queer

mensen. Dit is een duidelijk kenmerk van epistemic appropriation. Over tijd is te zien dat kwaliteitskranten begonnen met het representeren van alle type bronnen op een redelijk evenredige manier, maar dat er steeds meer aandacht is gekomen voor anti-woke bronnen en minder voor neutrale bronnen, maar vooral ook voor woke bronnen. Bij populaire kranten is het aandeel echter nooit evenredig geweest en hebben anti-woke bronnen altijd de overhand van de aandacht gehad. Deze resultaten sluiten aan bij het idee dat kranten liever niet te veel risico nemen in het uitkiezen van bronnen en daardoor vaak voor mensen uit de dominante cultuur kiezen, die de sociale normen niet te veel bevraagd (Trappel & Tomaz, 2021, p.11). De stijgende lijn in anti-woke bronnen bij kwaliteitskranten over tijd laat zien dat er een traditioneler verloop van epistemic appropriation plaatsvindt. Bij zowel populaire als kwaliteitskranten is duidelijk te zien dat anti-woke bronnen de overhand hebben gekregen of altijd hebben gehad en dat zegt iets over de waarde die ze hechten aan het vervullen van hun platformfunctie. Er wordt veel gebruik gemaakt van citaten van machthebbers over woke, zoals die van Dilan Yesilgöz, waaruit blijkt dat de indexing theory van Bennett (2019) wordt gevolgd. Ook de commercialisering van de media kan hier een rol bij spelen, omdat nieuwsorganisaties niet te veel risico willen lopen door de sociale norm te bevragen (Trappel & Tomaz, 2021, p. 11). Zowel kwaliteitskranten als populaire kranten prioriteren dit blijkbaar boven hun platformfunctie.

Een kanttekening die wel gemaakt moet worden bij de bronnenanalyse in dit onderzoek, is dat de identiteit van een bron niet altijd duidelijk is. In dit onderzoek is de keuze gemaakt om in die gevallen uit te gaan van de informatie die het artikel verstrekt. Dat is waardevol, aangezien het wel iets zegt over de reden dat iemand is geselecteerd als bron in een artikel in combinatie met de relevantie van hun identiteit over het onderwerp. Als een queer persoon bijvoorbeeld wordt gevraagd om over woke te spreken en het is gerelateerd aan de lhbtq+ gemeenschap, wordt waarschijnlijk benoemd dat deze persoon queer is. Toch kan het ook waardevol zijn om een vervolgonderzoek op te zetten die dieper ingaat op de verschillende soorten bronnen die gebruikt worden rondom woke, en de redenen waarom ze geselecteerd worden. Zo zou gekeken kunnen worden naar de manier waarop de bron geïntroduceerd wordt, bijvoorbeeld met een bepaalde professionele functie of partij, of juist een identiteitskenmerk, zoals leeftijd of gender. In dit onderzoek wordt, via het primaire en secundaire vervreemdingsframe, gekeken naar de manier waarop zwarte mensen en andere minderheden tegen woke aankijken, door de frames vast te stellen wanneer een dergelijke bron een negatief of anderszins vervreemd perspectief op woke uit. Een vervolgonderzoek dat hier dieper op in gaat zou echter nuttig kunnen zijn, om uitgebreider te kijken naar alle verschillende soorten bronnen en de perspectieven die ze uiten. Daaruit zou kunnen blijken hoe bijvoorbeeld verschillende leeftijdsgroepen, genders en etniciteiten kijken naar woke.

Vanaf 2023 is een trend te zien bij populaire kranten waarbij er steeds minder aandacht is voor anti-woke bronnen, maar die zit nog in de beginnende fase. Dit zou kunnen betekenen dat populaire kranten de scheve verhouding in hun brongebruik recht gaan trekken in de nabije toekomst. Eenzelfde

ontwikkeling is naar voren gekomen in de analyse van de frames, waarbij de negatieve frames minder prominent zijn geworden bij populaire kranten over tijd. Samen zou dit kunnen wijzen op een verminderde aanwezigheid van epistemic appropriation en negatieve woke-aandacht over tijd. Om te weten of en hoe die trend zich zal blijven ontwikkelen, is echter een herhaling van dit onderzoek over een aantal jaar nodig. Daaruit zal ook blijken hoe de verhouding tussen de beide krantensoorten zich ontwikkelt. Verder valt bij de analyse van de frames op dat ook hier het aandeel van negatieve frames rondom woke over het algemeen een stuk hoger ligt bij populaire kranten dan bij kwaliteitskranten. Het enige frame waarbij geen appropriation heeft plaatsgevonden, racisme en politiegeweld, komt weliswaar ook vaker voor bij kwaliteitskranten, maar bij beide mediatypes ligt het percentage extreem laag, met 6% en 2,5%. Dat betekent dat in het overgrote deel van de keren dat over woke is geschreven 94% en 97,5%, vervreemding is vastgesteld. Er is dus zeer veel sprake van epistemic appropriation bij beide krantensoorten, maar dat populaire kranten verder in het proces zijn, vanwege het feit dat zowel het karikatuur-frame als de vervreemdings-frames vaker voorkomen. Dit bewijst ook dat populaire kranten een negatiever beeld van woke presenteren. Dit is in strijd met de traditionele rol van nieuwsmedia om te proberen zo neutraal en objectief mogelijk te zijn in het presenteren van dergelijke gevoelige kwesties of discussies. Dit komt overeen met een onderzoek van Dhoest en Paulussen naar de manier waarop anti-woke in Vlaamse kranten wordt gerepresenteerd (2024, p. 14). Volgens hen hebben kranten een aanzienlijke rol gespeeld in het verspreiden van anti-woke retoriek, ondanks de poging om neutraal te blijven. Ook is gebleken dat in artikelen met het karikatuur-frame vaak minder ruimte was voor nuance en dat de standpunten daarin extremer waren. Dit kan erop wijzen dat deze artikelen bijdragen aan het polariseren van de samenleving, en aangezien het karikatuur-frame en de andere negatieve frames vaker voorkomen bij populaire kranten, dat die daar een sterkere rol in hebben dan kwaliteitskranten. Hoewel de resultaten van het onderzoek uit deze thesis veel informatie geven over de manieren waarop woke in verschillende kranten gerepresenteerd wordt, en dat naar verwachting een reflectie is van de werkelijkheid, zeggen ze niets concreets over de manier waarop het grote publiek tegen woke aan kijkt en of er sprake is van polarisatie. Om dat definitief te kunnen concluderen, moet onderzoek gedaan worden naar de publieke perceptie op woke en anti-woke. Dit zou bijvoorbeeld gedaan kunnen worden via een enquête, waarbij mensen hun meest gebruikte nieuwsbron aangeven en vervolgens vragen beantwoorden over woke.

Wat ook opvalt aan de resultaten rondom de framing, is dat beide vervreemdingsframes zeer weinig voorkomen, vooral het primaire vervreemdingsframe niet. Dit was echter wel een van de fases die Allen vastgesteld heeft in zijn omschrijving van epistemic appropriation (2023, p. 84). Dit betekent dat epistemic appropriation zich anders uit in nieuwsmedia dan het model zoals Allen het heeft opgesteld. Dit blijkt ook uit de manier waarop de verdeling van frames en bronnen zich ontwikkelt over tijd bij populaire kranten. Het verwachte verloop heeft zichzelf gepresenteerd bij kwaliteitskranten, maar

niet bij populaire. Daar ontwikkelt epistemic appropriation zich dus niet stapsgewijs, maar eerder andersom. Dit zou wel eventueel verklaard kunnen worden door het feit dat de term woke in andere delen van de wereld, voornamelijk de Verenigde Staten, al langer gebruikt is en dat het daarom mogelijk is dat Nederlandse kranten instapte op een moment waarop al epistemic appropriation had plaatsgevonden op bepaalde manieren. Dit verklaart waarom het beginpunt van epistemic appropriation bij populaire kranten al redelijk hoog heeft kunnen liggen, maar niet waarom het zo sterk verschilt met het beginpunt van populaire kranten. Die zijn immers gelijktijdig ingestapt. Blijkbaar hebben populaire kranten dus toch andere bronnen gebruikt of andere nieuwswaarde geprioriteerd dan kwaliteitskranten, wat geleid heeft tot een negatievere representatie van woke en een hogere mate aan epistemic appropriation. Om te kijken of dit fenomeen specifiek is voor Nederland, kan dit onderzoek aangevuld worden door ook buitenlandse kranten mee te nemen en te onderzoeken of de verhouding tussen kwaliteitskranten en populaire kranten per land verschilt. Ook kan dan blijken of epistemic appropriation in andere landen op dezelfde manier naar voren komt als in Nederland.

Alles bij elkaar is de hoofdvraag van dit onderzoek, die vroeg in hoeverre en op welke manier Nederlandse populaire en kwaliteitskranten de termen woke en anti-woke gebruiken in de periode van 2018 tot en met april 2025, en in hoeverre daarin sprake is van epistemic appropriation, beantwoord. Woke en anti-woke worden bij zowel populaire als kwaliteitskranten steeds vaker gebruikt, en hierbij is de associatie vaak negatief. Zeker in de loop van de jaren is zowel het brongebruik als het gebruik van frames steeds meer gecentreerd om de negatieve retoriek dat woke gevaarlijk of overdreven is, een retoriek die ook gebruikt wordt door verschillende populistische politici. Ook is gebleken dat er in hoge mate sprake is van epistemic appropriation, tot op het punt dat de originele betekenis van woke nauwelijks nog genoemd of erkend wordt. Deze bevindingen tonen aan dat de betekenis van woke voor heel veel verschillende mensen en groepen erg verschilt. Het conflict tussen de twee ideologieën loopt hoog op en is steeds meer in opspraak, maar zolang er geen wederzijds begrip is van wat woke betekent, is het onmogelijk om tot overeenkomsten of compromissen te komen. Via dit onderzoek en anderen zoals deze, kan meer bewustzijn gecreëerd worden voor dit wereldwijde misverstand rondom de vele betekenissen van woke.

6. Bibliografie

- Adamson, B. (2016). Thugs, crooks, and rebellious negroes: Racist and racialized media coverage of Michael Brown and the Ferguson demonstrations. *Harvard Journal on Racial & Ethnic Justice*, 32, 189.
- Algemeen Dagblad. (2022, april 3). Dat mag je niet zeggen in dit land... Pardon? *Algemeen Dagblad*.
- Allen, N. D. C. (2023). The misappropriation of “woke”: Discriminatory social media practices, contributory injustice and context collapse. *Synthese*, 202(3), 84.
<https://doi.org/10.1007/s11229-023-04249-5>
- Altheide, D. (2004). Media logic and political communication. *Political Communication - POLIT COMMUN*, 21, 293-296. <https://doi.org/10.1080/10584600490481307>
- Atteveldt, W. van. (2008). *Semantic network analysis: Techniques for extracting, representing, and querying media content* [PhD-Thesis - Research and graduation internal]. BookSurge.
- Becker, M. (2020). *Journalistieke ethiek in het digitale tijdperk. Herijking nodig?*
<https://doi.org/10.5117/FEP2020.1.004.BECK>
- Bennett, W. L. (2019). Indexing. In *The International Encyclopedia of Journalism Studies* (pp. 1-6). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118841570.iejs0044>
- Bhikie, A. (2024, april 4). Kritische D66-evaluatie concludeert: Partij is te betweterig en te technocratisch. *de Volkskrant*. <https://www.volkskrant.nl/politiek/kritische-d66-evaluatie-concludeert-partij-is-te-betweterig-en-te-technocratisch~b8d97e54/>
- Binkley, C. (2024, november 15). Trump wants to end ‘wokeness’ in education. He has vowed to use federal money as leverage. *AP News*. <https://apnews.com/article/trump-woke-education-24f864d83e2f5745d12a79ebac0d7cc4>
- Blackman, N. J.-M., & Koval, J. J. (2000). Interval estimation for Cohen’s kappa as a measure of agreement. *Statistics in Medicine*, 19(5), 723-741. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0258\(20000315\)19:5<723::AID-SIM379>3.0.CO;2-A](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0258(20000315)19:5<723::AID-SIM379>3.0.CO;2-A)
- BNNVARA. (2023). *Wat betekent woke?* BNNVARA. <https://www.bnnvara.nl/artikelen/wat-is-woke>
- Boon, T. den. (2022, april 19). *Woke taal is geen modetaal, maar een codetaal*. Trouw.
<https://www.trouw.nl/cultuur-media/woke-taal-is-geen-modetaal-maar-een-codetaal~be4d9682/>
- Bosman, J., & d’Haenens, L. (2008). News reporting on Pim Fortuyn: Framing in two Dutch newspapers. *Media, Culture & Society*, 30(5), 735-748.
<https://doi.org/10.1177/0163443708094018>
- Brillenburger Wurth, K. (2023, februari 28). Woke is geen spook. Het verzet ertegen wel. *Trouw*.
<https://www.trouw.nl/opinie/woke-is-geen-spook-het-verzet-ertegen-wel~bd636621/>

- Cammaerts, B. (2018). The mainstreaming of extreme right-wing populism in the low countries: What is to be done? *Communication, Culture and Critique*, 11(1), 7-20.
<https://doi.org/10.1093/ccc/tcx002>
- Cammaerts, B. (2022). The abnormalisation of social justice: The ‘anti-woke culture war’ discourse in the UK. *Discourse & Society*, 33(6), 730-743. <https://doi.org/10.1177/09579265221095407>
- Campbell, B., & Manning, J. (2014). *Microaggression and moral cultures*.
<https://doi.org/10.1163/15691330-12341332>
- Cowart, H. S., Saunders, L. M., & Blackstone, G. E. (2016). Picture a protest: Analyzing media images tweeted from ferguson. *Social Media + Society*, 2(4), 2056305116674029.
<https://doi.org/10.1177/2056305116674029>
- Dahlen, M. (2021). A woke new world. *The Objective Standard*, 16(2), 11(32).
- Davies, H. C., & MacRae, S. E. (2023). An anatomy of the British war on woke. *Race & Class*, 65(2), 3-54. <https://doi.org/10.1177/03063968231164905>
- Davis, E. (2018). On epistemic appropriation. *Ethics*, 128(4), 702-727. <https://doi.org/10.1086/697490>
- Deacon, M. (2025, januari 9). The tyranny of woke censorship is finally over – and it’s all thanks to Donald Trump. *The Telegraph*. <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2025/01/09/tyranny-woke-censorship-over-thanks-donald-trump/>
- Dhoest, A., & Paulussen, S. (2024). The mediated construction of “woke”: Emerging discourses and primary definers in the Flemish press. *Journalism*, 14648849241260942.
<https://doi.org/10.1177/14648849241260942>
- Diehl, T., Vonbun-Feldbauer, R., & Barnidge, M. (2021). Tabloid news, anti-immigration attitudes, and support for right-wing populist parties. *Communication and the Public*, 6(1-4), 3-18.
<https://doi.org/10.1177/2057047319884122>
- Duffy, B., Gottfried, G., May, G., Hewlett, K., & Skinner, G. (2023). *Woke vs anti-woke? Culture war divisions and politics*. King’s College London. <https://doi.org/10.18742/PUB01-163>
- Entman, R. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *The Journal of Communication*, 43, 51-58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Fränti, P., & Mariescu-Istodor, R. (2023). Soft precision and recall. *Pattern Recognition Letters*, 167, 115-121. <https://doi.org/10.1016/j.patrec.2023.02.005>
- Gerth, M., Rademacher, P., Pühringer, K., Dahinden, U., & Siegert, G. (2009). Challenges to political campaigns in the media: Commercialization, framing, and personalization. *Studies in Communication Sciences*, 9(1), Article 1. <https://doi.org/10.5167/uzh-20005>
- Goudsmit, R. (2023, februari 3). *UvA onderzoekt ‘woke-klacht’ docent Sociale Wetenschappen*. Trouw. <https://www.trouw.nl/onderwijs/uva-onderzoekt-woke-klacht-docent-sociale-wetenschappen~b0a156ec/>

- Groot, A. de. (2022, september 16). Bedreigt ‘wokisme’ de rechtsstaat? *NRC*.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2022/09/16/bedreigt-wokisme-de-rechtsstaat-a4142145>
- Hameleers, M., & Vliegenthart, R. (2020). The rise of a populist zeitgeist? A content analysis of populist media coverage in newspapers published between 1990 and 2017. *Journalism Studies*, 21(1), 19-36. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1620114>
- Hanitzsch, T., & Vos, T. P. (2017). Journalistic roles and the struggle over institutional identity: The discursive constitution of journalism. *Communication Theory*, 27(2), 115-135.
<https://doi.org/10.1111/comt.12112>
- Harcup, T., & O’Neill, D. (2017). What is News?: News values revisited (again). *Journalism Studies*, 18(12), 1470-1488. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1150193>
- Hase, V. (2022). Automated content analysis. In *Standardisierte inhaltsanalyse in der kommunikationswissenschaft – standardized content analysis in communication research* (pp. 23-36). Springer VS. https://doi.org/10.1007/978-3-658-36179-2_3
- Hernández-Truyol, B. (2023). Who’s afraid of being woke? – Critical theory as awakening to erascism and other injustices. *UF Law Faculty Publications*.
<https://scholarship.law.ufl.edu/facultypub/1237>
- Hingh, V. D. (2021, december 20). *Alles en iedereen is ‘woke’. Maar wat zegt dat nog?* De Correspondent. <https://decorrespondent.nl/13005/alles-en-iedereen-is-woke-maar-wat-zegt-dat-nog/3b6d8526-452c-0bda-0493-5a16a7f2182c>
- Hogeling, T. (2025, februari 7). De ellende met woke. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/02/07/de-ellende-met-woke-a4882352>
- Houwink ten Cate, L. (2024, september 11). *Waar is de vooruitgang gebleven? Voor progressieven tekent het schrikbeeld zich steeds duidelijker af.* de Volkskrant.
<https://www.volkskrant.nl/columns-van-de-dag/waar-is-de-vooruitgang-gebleven-voor-progressieven-tekent-het-schrikbeeld-zich-steeds-duidelijker-af~b6ec911f/>
- Howarth, A. (2013). A ‘superstorm’: When moral panic and new risk discourses converge in the media. *Health, Risk & Society*, 15(8), 681-698. <https://doi.org/10.1080/13698575.2013.851180>
- Hunt, A. (1997). ‘Moral panic’ and moral language in the media. *The British Journal of Sociology*, 48(4), 629-648. <https://doi.org/10.2307/591600>
- Jong, S. de. (2025, februari 5). Nationale instituten VS moeten woorden als ‘transgender’ en ‘non-binair’ schrappen uit hun publicaties. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/02/05/nationale-instituten-vs-moeten-woorden-als-transgender-en-non-binair-schrappen-uit-hun-publicaties-a4882086>
- Kieskompas. (2023). *Het politieke landschap*. <https://www.kieskompas.nl>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. SAGE Publications.

- Kulkarni, S., Thomas, R., Komorowski, M., & Lewis, J. (2023). Innovating online journalism: New ways of storytelling. *Journalism Practice*, 17(9), 1845-1863.
<https://doi.org/10.1080/17512786.2021.2020675>
- Lefkowitz, J. (2018). “Tabloidization” or Dual-Convergence: Quoted speech in tabloid and “quality” British newspapers 1970–2010. *Journalism Studies*, 19(3), 353-375.
<https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1190662>
- Linnemann, E. (2021, augustus 27). Veel critici van ‘cancelcultuur’ doen gemakzuchtig en luidkeels hun beklag. *de Volkskrant*. <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/veel-critici-van-cancelcultuur-doen-gemakzuchtig-en-luidkeels-hun-beklag~b5f0a5a2/>
- Lint, P. van der. (2021, oktober 7). Hoe maak je Die Zaubерflöte coronaproof én woke? Dit orkest heeft een list bedacht. *Trouw*. <https://www.trouw.nl/cultuur-media/hoe-maak-je-die-zauberflote-coronaproof-en-woke-dit-orkest-heeft-een-list-bedacht~b68a3e2c/>
- Mazzoleni, G. (2008). Populism and the media. In *Twenty-first century populism* (pp. 49-64). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230592100_4
- McQuail, D. (2012). *McQuail’s mass communication theory* (6th edition, reprinted). Sage Publications.
- O’Neill, D., & Harcup, T. (2020). News values and news selection. In *The handbook of journalism studies* (2nd edition, Vol. 1-1 online resource (xix, 573 pages) : illustrations). Routledge/Taylor & Francis Group.
<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=1777005>
- Othman, S. S., & Tiung, L. K. (2009). The news types of two countries: A comparative study of news values quality newspapers and popular newspapers in Malaysian and Britain. *SOSIOHUMANIKA*, 2(2), Article 2. <https://doi.org/10.2121/sosiohumanika.v2i2.358>
- Podosky, P.-M. C. (2023). Rethinking epistemic appropriation. *Episteme*, 20(1), 142-162.
<https://doi.org/10.1017/epi.2021.8>
- Potterf, J. E., & Pohl, J. R. (2018). A black teen, a white cop, and a city in turmoil: Analyzing newspaper reports on Ferguson, Missouri and the death of Michael Brown. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 34(4), 421-441. <https://doi.org/10.1177/1043986218787732>
- Pottker, H. (2003). News and its communicative quality: The inverted pyramid--when and why did it appear? *Journalism Studies*, 4(4), 501. <https://doi.org/10.1080/1461670032000136596>
- Reese, S. (2019). *Hierarchy of influences*. 1-5. <https://doi.org/10.1002/9781118841570.iejs0023>
- Rooduijn, M. (2014). The mesmerising message: The diffusion of populism in public debates in western European media. *Political Studies*, 62(4), 726-744. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12074>

- Schaap, G., & Pleijter, A. (2012). Het sensatiegehalte van voorpaginafoto's: Een inhoudsanalyse van populaire en kwaliteitskranten in Nederland. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40(1). <https://doi.org/10.5117/2012.040.001.071>
- Sedee, M., & Haan, M. de. (2023, november 16). Hoe kijken BBB en NSC aan tegen lhbt-thema's? *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/11/16/nsc-en-bbb-de-onzekere-factoren-als-het-gaat-om-lhbt-themas-a4181139>
- Semetko, H., & Valkenburg, P. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50, 93-109. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>
- Sheafer, T., Shenhav, S. R., Takens, J., & Atteveldt, W. van. (2014). Relative political and value proximity in mediated public diplomacy: The effect of state-level homophily on international frame building. *Political Communication*, 31(1), 149-167. <https://doi.org/10.1080/10584609.2013.799107>
- Slater, M. D. (2007). Reinforcing spirals: The mutual influence of media selectivity and media effects and their impact on individual behavior and social identity. *Communication Theory*, 17(3), 281-303. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2007.00296.x>
- Slaton, A. E., & Riley, D. (2024). Rage-ography: Rigor, anti-wokeness, and technoviolence. *WSQ: Women's Studies Quarterly*, 52(1), 269-289.
- Smith, D. S., Boag, L., Keegan, C., & Butler-Warke, A. (2023). Land of woke and glory? The conceptualisation and framing of "wokeness" in UK media and public discourses. *Javnost - The Public*, 30(4), 513-533. <https://doi.org/10.1080/13183222.2023.2273656>
- Sobande, F. (2019). Woke-washing: "Intersectional" femvertising and branding "woke" bravery. *European Journal of Marketing*, 54(11), 2723-2745. <https://doi.org/10.1108/EJM-02-2019-0134>
- Sobande, F., Kanai, A., & Zeng, N. (2022). The hypervisibility and discourses of 'wokeness' in digital culture. *Media, Culture & Society*, 44(8), 1576-1587. <https://doi.org/10.1177/01634437221117490>
- Su, M.-H., Suk, J., Borah, P., Ghosh, S., Garlough, C., & Shah, D. (2024). From Weinstein to Kavanaugh: Shifting coverage of sexual violence and the #MeToo movement across U.S. news media. *Communication Monographs*, 91(2), 239-261. <https://doi.org/10.1080/03637751.2023.2282024>
- Telegraaf Redactie Buitenland. (2024, augustus 12). Interview van anti-woke Musk met Trump maakt nu al tongen los. *De Telegraaf*. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/44840666/interview-van-anti-woke-musk-met-trump-maakt-nu-al-tongen-los>

- Valentin, P. (2023). The woke phenomenon: Its impact and different responses. In J. P. Zúquete (Red.), *The Palgrave Handbook of Left-Wing Extremism, Volume 2* (pp. 313-326). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-36268-2_17
- van Hoof, A. M., Jacobi, C., Ruigrok, N., & van Atteveldt, W. (2014). Diverse politics, diverse news coverage? A longitudinal study of diversity in Dutch political news during two decades of election campaigns. *European Journal of Communication, 29*(6), 668-686. <https://doi.org/10.1177/0267323114545712>
- Verburg, E. (2025, juni 21). Artiesten buigen voor het woke-spook: 'Ik vind dat laf'. *De Telegraaf*. <https://www.telegraaf.nl/entertainment/cultuur/artiesten-buigen-voor-het-woke-spook-ik-vind-dat-laf/64497507.html>
- Vredenburg, J., Kapitan, S., Spry, A., & Kemper, J. A. (2020). Brands taking a stand: Authentic brand activism or woke washing? *Journal of Public Policy & Marketing, 39*(4), 444-460. <https://doi.org/10.1177/0743915620947359>
- Whiteout, S. (2018). Popularizing wokeness. *Harvard Journal of African American Public Policy, 18*, 63-70.
- Wilders, G. (z.d.). *Stop de woke- en genderterreur!* PVV. Geraadpleegd 7 februari 2025, van <https://www.pvv.nl/nieuws/geert-wilders/10517-stop-de-woke-en-genderterreur.html>
- Williams, J. (2022). A brief history of woke. In *How woke won: The elitist movement that threatens democracy, tolerance and reason*. John Wilkes Publishing.
- Yaffe, P. (2020). Myths and realities of writing for the web. *Ubiquity, 2020* (August), 1-5. <https://doi.org/10.1145/3419837>

7. Bijlage

7.1 Precision en recall

Tabel 7.1. Procentuele uitkomsten van de precision en recall steekproeven.

Zoekterm precision	Precision	Recall
Artikelen totaal	437	2588
Artikelen steekproef (x)	43	40
Relevante artikelen (y)	36	4
Irrelevante artikelen	7	36
% = (y/x*100)	83.7%	10%

Precision = 0.837

Recall = $(.837*3025)/((.837*3025)+(.1*3025)) = .893$

F-score = $2*(.837*.893)/(.837+.893) = .864$

7.2 Intercodeurbetrouwbaarheid en codeerinstructie

De codeur beoordeelt verschillende artikelen op de aanwezigheid van verschillende frames en bronnen. Ook als het gaat om iets wat niet zozeer omschreven zou worden als een artikel, zoals bijvoorbeeld een publieksreactie-item, wordt dat voor dit onderzoek beschouwd als een artikel en mag het dus meegenomen worden.

Bij het beoordelen van de bronnen wordt enkel gekeken naar de informatie die de tekst geeft. Het is hierbij niet nodig om mensen op te zoeken of in te schatten of ze aan de criteria voldoen, dit moet expliciet gemaakt zijn in de tekst. Een uitzondering is in het geval van mensen of organisaties die onder algemene kennis vallen, zoals Donald Trump en Geert Wilders. Daarvan mag bijvoorbeeld aangenomen worden dat de lezer weet dat zij Republikein en PVV-lid zijn, ook als dat niet expliciet in het artikel vermeld staat. In een column, opiniestuk of ingezonden brief geldt de schrijver zelf ook als bron als deze een mening naar voren laat komen. Een bron hoeft niet per se iemand te zijn die letterlijk geciteerd wordt, maar er moet wel duidelijk een standpunt, mening of uitspraak afkomstig van diegene naar voren komen.

Het is mogelijk voor meerdere frames om tegelijkertijd voor te komen, maar een bron is altijd ofwel woke, ofwel anti-woke, ofwel neutraal. Het is wel mogelijk dat er meerdere bronnen in een artikel voorkomen, waardoor er toch meerdere soorten bronnen aanwezig kunnen zijn in een artikel.

Controle vraag

De vraag “Gaat dit artikel over woke/anti-woke?” wordt door de codeur beantwoord met “ja”, “nee” of “fout”. Het antwoord “fout” wordt enkel gegeven bij onleesbare/lege items en die worden later uit de resultaten gefilterd. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wordt er in dit artikel iets inhoudelijks gezegd over woke of anti-woke? 2. Wordt er in dit artikel iets inhoudelijks gezegd over sociale kwesties rondom gender, lhbtqi+, racisme, klimaatkwesties of mensen met een beperking, waar de termen woke of anti-woke aan worden gekoppeld? 	<p>Als het gaat over vragen rondom inclusiviteit en het accommoderen van mentale condities zoals PTSS of ADHD, kan ook gesproken van woke.</p> <p>Voorbeelden: Artikel over “cancel culture”, dat wordt omschreven als een kenmerk van de woke-beweging.</p> <p>Voorbeelden die <u>NIET</u> over woke gaat: Een artikel over lezersklachten die vonden dat er te weinig uitleggende artikelen werden gemaakt “...in stukken over ‘woke’ en ‘anti-woke’, termen die vaker worden gebruikt als algemeenheden over onverdraagzaamheid en politieke koers. Spreek niet zomaar van woke of anti, leg uit wat daarmee wordt bedoeld.” Hier gaat het dus niet inhoudelijk over iets rondom woke, maar over de missende uitleg in artikelen en verder niks over</p>

	<p>het concept zelf. Hieruit kan niet worden opgemaakt waar woke voor zou moeten staan.</p> <p><i>“Deze jongeren zien hoe de grote problemen rondom klimaat worden genegeerd, en nemen dan maar voor lief dat ze woke worden genoemd”</i> Hier staat verder niks inhoudelijks over woke zelf en ook niet over het klimaat en de rest van de tekst benoemt geen van beiden, het fungeert hier als een los voorbeeld.</p>
--	---

Frames

Racisme en politiegewelds-frame

De vraag “Is er sprake van het racisme- en politiegeweldframe in dit artikel?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
<p>3. Wordt woke omschreven/gedefinieerd als uitsluitend het bewust worden of opkomen voor systematisch racisme en/of politiegeweld tegen zwarte mensen?</p> <p>4. Wordt woke aangehaald door een bron die de term uitsluitend definieert als het bewust worden of opkomen voor systematisch racisme en/of politiegeweld tegen zwarte mensen?</p>	<p>Hierbij wordt de originele betekenis van woke aangehaald/gehanteerd, of er wordt erkend wat de term was voordat enige vervreemding plaatsvond.</p> <p>Voorbeeld: In een artikel wordt woke in een bredere zin omschreven, maar er wordt iemand aangehaald in het artikel die een definitie of omschrijving geeft die zich wel beperkt tot racisme/politiegeweld. Hier kan het frame wel worden vastgesteld.</p>

	<p><i>“het begrip woke kan slaan op alertheid op tekenen van racisme, of breder opgevat, tekenen van ongelijke behandeling in het algemeen”</i> Hier kan zowel dit frame als het sociale ongelijkheids-frame worden vastgesteld.</p>
--	--

Sociale ongelijkheids-frame

<p>De vraag “Is er sprake van het sociale ongelijkheidsframe in dit artikel?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.</p>	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
<p>3. Wordt woke omschreven/gedefinieerd als het bewust worden van of opkomen voor ongelijkheid voor minderheden in het algemeen (vrouwen, lhbtqi+ gemeenschap, mensen van kleur, mensen met een beperking)?</p> <p>4. Wordt woke expliciet omschreven als een positieve of belangrijke ontwikkeling/gedachtegang op het gebied van sociale kwesties?</p>	<p>In dit frame wordt woke over het algemeen neergezet met een positieve ondertoon, waarbij woke in principe een middel is voor verbetering.</p> <p>Het is niet voldoende als een tekst benoemd of erkend dat de woke-beweging iets te maken heeft met minderheden, er moet echt naar voren komen dat het gaat om het streven naar gelijkheid of rechtvaardigheid.</p> <p>Er is geen sprake van dit frame als er uitsluitend gesproken wordt over systematisch racisme/politiegeweld.</p> <p>Voorbeeld:</p> <p><i>“Dat het woord woke bij een groeiende groep mensen een negatief gevoel oproept, is in haar ogen onterecht: ‘het betekent in feite niets anders dan je bewust zijn van ongelijkheden. Vrijheid</i></p>

	<p><i>is niet vrij als het niet voor iedereen geldt.’’</i></p> <p><i>“Ik zeg echt niet dat ik vind dat woke geen goede dingen met zich meebrengt, want dat doet het wel, maar sommige mensen nemen het veel te serieus”</i></p> <p>Hierbij kunnen zowel dit frame als het karikatuur-frame worden vastgesteld, omdat de spreker woke omschrijft als iets dat goede/belangrijke veranderingen met zich mee brengt, maar ook dat het te ver gaat.</p>
--	---

Karikatuur-frame

<p>De vraag “Is er sprake van het karikatuurframe in dit artikel?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.</p>	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
<p>6. Wordt woke omschreven/gedefinieerd als een (te) extreme vorm van progressiviteit, sociaal bewustzijn of activisme?</p> <p>7. Wordt woke omschreven als performatief?</p> <p>8. Wordt woke expliciet omschreven als negatieve of gevaarlijke ontwikkeling/gedachtegang?</p> <p>9. Wordt anti-woke genoemd en omschreven als een oplossing of noodzakelijk/belangrijke tegenbeweging tegen woke?</p>	<p>In dit frame wordt woke besproken vanuit een kritische of negatieve hoek, waarin het probleem specifiek is dat woke te ver gaat, overdreven, obsessief of performatief is.</p> <p>Er kan ook sprake zijn van dit frame als er uitsluitend gesproken wordt over woke als systematisch racisme/politiegeweld.</p> <p>Voorbeelden: Artikel over dementie-zorg die liedjes zingen uit hun jeugd waarvan de tekst soms niet “woke” is, zoals Moriaantje</p>

	<p>(“zo zwart als roet”). <i>“We vragen woke Nederland dispensatie om ‘onze liederen’ te blijven zingen, desnoods met aangepaste historische duiding. Voor de goede zaak en eigenwaarde van onze bewoners”</i>. Het woke-ideaalbeeld wordt hier neergezet als niet haalbaar en iets wat in de weg zit voor “de goede zaak”.</p> <p><i>“Woke kent alleen het eigen gelijk. De ander zal door de knieën moeten”</i></p> <p><i>“De woke-agenda is onpatriottisch en onbarmhartig, het bestrijden ervan bepaald ons succes”</i></p>
--	---

Primaire vervreemdings-frame

<p>De vraag “Is er sprake van het primaire vervreemdingsframe in dit artikel?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.</p>	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
<p>3. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van de zwarte gemeenschap omschreven vanuit het karikatuur-frame?</p> <p>4. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van de zwarte gemeenschap afgewezen als direct gevolg van de veranderde betekenis van het woord?</p>	<p>Vraag 1 kan met “ja” beantwoord worden als één of meer van de vragen bij het karikatuur-frame met ja beantwoord kunnen worden, maar dan specifiek afkomstig van een persoon, instelling of organisatie uit/van de gemeenschap. In dat geval wordt dus zowel het primaire vervreemdings-frame als het karikatuur-frame vastgesteld.</p> <p>Voorbeeld: <i>“Mariëlla (27): voor mij betekent woke niks meer, de rest van de wereld mag het</i></p>

	<i>hebben. Wij vinden wel een andere manier om de problemen waar we dagelijks tegenaan lopen rondom racisme te bespreken”</i>
--	---

Secundaire vervreemdings-frame

De vraag “Is er sprake van het secundaire vervreemdingsframe in dit artikel?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
<p>8. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van een minderheidsgroep omschreven vanuit het karikatuur-frame?</p> <p>9. Wordt woke door een bron die expliciet onderdeel is van een minderheidsgroep afgewezen als direct gevolg van de veranderde betekenis van het woord?</p>	<p>Vraag 1 kan met “ja” beantwoord worden als één of meer van de vragen bij het karikatuur-frame met ja beantwoord kunnen worden, maar dan specifiek afkomstig van een persoon, instelling of organisatie uit/van de gemeenschap. In dat geval wordt dus <u>zowel</u> het secundaire vervreemdings-frame als het karikatuur-frame vastgesteld. Als de bron in kwestie zowel onderdeel is van de zwarte gemeenschap als van een andere minderheidsgroep, kunnen beiden frames worden vastgesteld.</p> <p>Voorbeeld:</p> <p><i>“Jason en zijn partner Thomas identificeren zich niet met woke: “tijdens de BLM beweging wilden wij nog wel eens aansluiten om onze gemeenschap te steunen, maar tegenwoordig vind ik het zo afgezaagd en vergaand!”</i></p>

Bronnen

Controlevraag bronnen

De vraag “Wordt er gebruik gemaakt van een bron die iets zegt over woke en/of anti-woke?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
1. Worden er in dit artikel een of meer bronnen expliciet aangehaald die iets inhoudelijks zeggen of hun mening geven over (iets dat expliciet te maken heeft met) woke/anti-woke?	Een bron kan bijvoorbeeld een persoon zijn die geïnterviewd is, een instelling, organisatie of instantie die een statement geeft of een website of boek waaruit informatie gegeven word, zolang deze bron maar expliciet wordt benoemd.

Woke bronnen

De vraag “Is de bron woke?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.	
Vragen	Toelichting/voorbeeld
4. Worden een of meer bronnen aangehaald die expliciet onderdeel of voorvechter zijn van een sociale minderheid, gemarginaliseerde groep of het klimaat? 5. Worden een of meer bronnen aangehaald die als voorbeeld dienen van een positief woke perspectief? 6. Is deze bron (een politicus, lid of expliciet aanhanger van) een progressieve partij?	De bron moet iets inhoudelijks zeggen of een mening geven over (iets dat expliciet te maken heeft met) woke/anti-woke. Het kan bijvoorbeeld gaan om een persoon, organisatie, instelling of instantie. Als iemand die onderdeel is van een minderheidsgroep wordt aangehaald vanwege een bepaalde andere functie die ze hebben, zijn ze niet automatisch een woke-bron. Denk hierbij aan Dilan Yesilgöz die wordt aangehaald als VVD minister, of hoogleraar Laurens Buijs die homoseksueel is, maar wordt

	<p>aangehaald vanwege zijn conflict over de “radicale woke-cultuur” op de UvA. In deze situaties kan wel sprake zijn van het secundaire vervreemdings-frame.</p> <p>De grote, landelijke politieke partijen zijn voor dit onderzoek ingedeeld op progressief, conservatief en neutraal op basis van het Kieskompas (2023). Hierbij worden de volgende partijen gezien als progressief: BIJ1, PvdD, GL-PvdA, Volt, D66.</p> <p>Voorbeelden:</p> <p><i>“Marco van Amnesty International snapt de paniek rondom woke wel: ‘Misschien is het allemaal iets te ver gegaan’.”</i></p> <p>Hierbij heeft hij geen positieve houding rondom woke, maar de krant heeft hem in het artikel staan vanwege zijn positie bij een belangenorganisatie en daarom is hij toch een woke bron.</p> <p><i>“Marieke (21) denkt daar anders over: ‘Volgens mij zouden we allemaal wel wat meer woke mogen zijn’.”</i> Hierbij is zij specifiek in het artikel terecht gekomen vanwege haar identificatie met woke.</p>
--	--

Anti-woke bronnen

De vraag “Is de bron anti-woke?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.

Vragen	Toelichting/voorbeeld
<ol style="list-style-type: none"> 1. Worden een of meer bronnen aangehaald die een expliciete tegenstander zijn van een onderdeel of voorvechter van een sociale minderheid, gemarginaliseerde groep of het klimaat? 2. Worden een of meer bronnen aangehaald die als voorbeeld dienen van een anti-woke perspectief? 3. Is deze bron (een politicus, lid of expliciet aanhanger van) een conservatieve partij? 	<p>De bron moet iets inhoudelijks zeggen of een mening geven over (iets dat expliciet te maken heeft met) woke/anti-woke. Het kan bijvoorbeeld gaan om een persoon, organisatie, instelling of instantie.</p> <p>Conservatieve partijen: FVD, JA21, BVNL, PVV, BBB, SGP, VVD, NSC</p> <p>Voorbeelden: Iemand die langs een Black Lives Matter-demonstratie loopt en in een interview zegt dat hij het allemaal “links gelul” vindt. In het artikel wordt de demonstratie als een voorbeeld van woke gedrag neergezet. Deze bron staat in dit artikel vanwege zijn positie als expliciete tegenstander en voorbeeld.</p>

Neutrale bronnen

De vraag “Is de bron neutraal?” wordt door de codeur beantwoord met “ja” of “nee”. Het frame wordt vastgesteld wanneer één of meer van de onderstaande vragen met “ja” kunnen worden beantwoord.

Vragen	Toelichting/voorbeeld
<ol style="list-style-type: none"> 4. Worden een of meer bronnen aangehaald die niet bedoeld zijn om een persoonlijk standpunt of mening aan te nemen, maar om feitelijke informatie of een professioneel inzicht te geven? 	<p>De bron moet iets inhoudelijks zeggen of een mening geven over (iets dat expliciet te maken heeft met) woke/anti-woke. Het kan bijvoorbeeld gaan om</p>

<p>5. Worden een of meer bronnen aangehaald die als voorbeeld dienen van een neutraal perspectief, of iemand niet bekend is met woke?</p>	<p>een persoon, organisatie, instelling of instantie.</p> <p>Bijvoorbeeld: een woordenboek, wetenschapper, overheidsmedewerker. Die zijn niet geraadpleegd om een mening te geven, maar om feitelijke informatie te geven. Ook als ze toch een mening geven, is de bron alsnog neutraal.</p> <p>Dit is niet het geval als iemand bijvoorbeeld in het nieuws komt vanwege hun anti-woke standpunt, en toevallig ook een wetenschapper is. Dan is er sprake van een anti-woke bron. Een voorbeeld: <i>“Academicus Laurens Buijs is naar voren gekomen als klokkenluider over het ‘doorgeslagen woke klimaat’ binnen de universiteit”</i></p> <p>Voorbeeld:</p> <p>Een wetenschapper vertelt over de uitkomsten van een studie dat onderzoekt hoe het publiek tegen woke aankijkt. Hierbij benoemt hij anti-woke en/of woke standpunten die in de studie naar voren gekomen zijn, maar dat dient als feitelijke informatie.</p>
---	--